ВУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 117 (6146)
ИЮНИИН 11
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

КОММУНИСТНУУДАЙ ДУРАДХАЛНУУДЫЕ ХҮСЭДӨӨР ДҮҮРГЭХЭ

Партийна эхин организацинуудта —тоосоото-һунгуулиин суглаануудай ба аймагуудай, районуудай, городуудай партийна организацинуудта — ээлжээтэ партийна конференцинүүдэй болоһонһоо хойшо яһала удаан саг үнгэрөө. Коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар, большевистскэ шүүмжэлэлэй ба өөрыгөө шүүмжэлгын туг доро үнгэргэгдэһэн тэдэ суглаанууд болон конференцинүүд хадаа манай эндэхи партийна организацинуудай ургажа ба бэхижэжэ байһые харуулһан, арадай ажахын ба соёл культурын саашадаа хүгжэхэ хэрэгтэ тэдэнэй улам ехэ үүргэ дүүргэдэг болоһые харуулһан байна.

Үнгэрэгшэ тоосоото-һунгуулиин кампаниин үедэ үгэ хэлэһэн коммунистнууд хадаа партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэридэ байһан дутуу дундануудые эрид шууд элирүүлхэ зуураа, тэдэ дутуу дундануудые түргэнөөр усадхаха тухай тодорхой дурадхалнуудые оруулһан байха юм. Тэдэ дурадхалнууд ба һанамжануудые хараадаа абажа, партийна суглаанууд ба конференцинүүд болбол партийна хүдэлмэрые саашадань һайжаруулха, большевистскэ партиин ба арадуудай агуу ехэ вождь нүхэр Сталинай табиһан зорилгонуудые толотомо һайнаар дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэ тухай тодорхой шиидхэбэри абаһан байгаа. Гэбэшье, коммунистнуудай хэлэһэн бүхы дурадхалнууд ба һанамжанууд партийна суглаанууд ба конференцинүүдэй шиидхэбэридэ багтажа ороогүйн мэдээжэ.

Иимэ дурадхалнууд ба һанамжануудые суглуулха, шэнжэлхэ ба бодото дээрэнь бэелүүлхэ тушаа манай республикын нилээд олон партийна организацинууд ехэхэн хүдэлмэри бэелүүлээ. ВКП(б)-гэй олохон айкомууд ба райкомууд болбол партийна суглаануудай ба конференциин шиидхэбэринүүдэй, мүн коммунистнуудай һанамжа болон дурадхалнуудай ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай тусхай пленумүүд ба активуудые хэһэн, бюрогой заседанинууд дээрэ зүбшэн хэлсэһэн байна. Дороһоо гараһан шүүмжэлэлдэ иимэ анхаралтайгаар хандаха, үргэн ниитэ коммунистнуудай һанамжа ба дурадхалнуудта хүндэтэйгөөр хандаха ябадал хадаа коммунистнуудай үйлэдбэриин ба политическэ эдэбхиие саашадань үргэнэ, хүдэлмэридөө большевистскэ шүүмжэлэлтэйгээр ба өөрыгөө шүүмжэлэлтэйгээр хандаха ябадалда партийна организацинуудай хуушан ба шэнэ секретарьнуудые һургана. Тэрээнтэй хамта коммунистнуудай хэлэһэн юумэдэ хүндэтэйгөөр хандалга хадаа партийна организацинуудай, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй ба хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө ажал хүдэлмэридөө үүсхэлтэйгээр хандаха, хүтэлбэрилхы арга методүүдээ саашадань һайжаруулха, хүн зониие һайнаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь туһална. Энээнэй аша үрэнь илангаяа ВКП(б)-гэй Городской райкомой, Түнхэнэй айкомой болон Бабушкинска горкомой хүдэлмэри дээрэһээ харагдана.

Гэбэшье коммунистнуудай дурадхалнуудта ба шүүмжэлэлдэ хойрог нобшоор хандаха ябадал үшөө мүнөө болотор бии байһан зандаа. Зарим партийна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд суглаа болон конференциие үнгэргөөлһаа, хэрэг дүүрээ гэжэ буруугаар бододог. Тиимэ хүдэлмэрилэгшэд партийна шиидхэбэринүүдые, коммунистнуудай дурадхалнуудые дүүргэхэ тушаа олон юумэ шашаад лэ, хэрэг дээрээ юумэ хэдэггүй байна. Энэ хадаа партийна шиидхэбэриин удхашанарые бага болгодог, шүүмжэлэлые һулаируулха ба унтарааха ябадалда хүргэдэг, тиимэ хадаа манай партийна хүдэлмэридэ тон харша ябадал гээшэ.

Иимэ харша ябадал илангаяа Зэдын аймагай Гэгээтын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой партийна организацида бии байна. Партийна суглаанууд тон үсөөнөөр, бэлэдхэлгүйгөөр хэгдэнэ, тэдээн дээрэ коммунистнууд үгэ хэлэнэгүй гэһэн шүүмжэлэл энэ оной январьда болоһон тоосоото-һунгуулиин суглаан дээрэ хэлэгдэһэн байгаа. Тэрээнһээ хойшо тус партийна организаци 7 дахин суглаа хэбэшье, үнгэрөөшэ үбэл элирүүлэгдэһэн ехэхэн дутуунуудые усадхажа шадаагүй. Тиимэһээ энэ партийна организаци, тэрэнэй секретарь нүхэр Намсараев хадаа өөрынгөө үүргые тон муугаар дүүргэжэ, колхозно үйлэдбэриин эмхидхэлшэ ба хүмүүжүүлэгшэ боложо шадаагүй байна. Мүн иимэрхүү байдал тэрэ аймагай «Галын Очи» колхозой партийна организацида үзэгдэнэ. Тиихэдэ ВКП(б)-гэй Зэдын айком болбол коммунистнуудай дурадхалнуудые дүүргүүлхэ тушаа хүсэд хэмжээнүүдые абажа мүнөө болотор амжаагүй байха юм.

Мүн коммунистнуудай дурадхалнуудта, дороһоо гараһан шүүмжэлэлдэ нигэжэ албан хойрогоор, формальнаар хандаха, тиигээд зарим хүдэлмэрилэгшэдэй ба организацинуудай алдуу дутуунуудые бусайдуулха ба һүжэрөөхэ ябадал ВКП(б)-гэй Хэжэнгын ба бусад хэдэн айкомуудай зүгһөө гараһан байна. Эдэ алдуу эндүүнүүд ВКП(б)-гэй Обкомой зүгһөө саг соогоо элирүүлэгдэжэ коммунистнуудай һанамжа ба дурадхалнуудые хүсэд дүүргэхэ тушаа тодорхой хэмжээнүүд абтана.

Партийна организацинуудай зорилго юуб гэхэдэ, коммунистнуудай оруулһан дурадхал бүхэниие дары сагаа хаража үзэхэ, тэрээн тушаа тодорхой, бодото хэмжээ абаха, дороһоо гараһан шүүмжэлэлээр юу хэгдэжэ байһан тухай коммунистнуудта саг үргэлжэ мэдээсэжэ байха ябадал болоно.

Партийна суглаанууд ба конференцинүүдэй шиидхэбэринүүдые, партийна ниитын һанамжа ба дурадхалнуудые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлгэ хадаа партийна хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй, коммунист бүхэнэй арюун уялга мүн.

Финляндиин Премьер-министр г-н Урхо Кекконен Москва ерзбэ

Финляндиин Премьер-министр г-н Урхо Кекконен июниин 9-дэ Москва ерээ.

Ленинградска вокзал дээрэ г-н Урхо Кеккониие СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо А. И. Микоян, СССР-эй Гадаадын Худалдаа наймаанай Министр М. А. Меньшиков, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо А. А. Громыко, Москва городой Комендант генерал-лейтенант К. Р. Синилов, СССР-эй МВТ-гэй Зүүн ба Центральна Европын Оронуудай Управлениин Начальник А. А. Павлов, СССР-эй МИД-эй Европейскэ 5-дахи Таһагые Даагшын уялгануудые гүйсэдхэгшэ П. Д. Орлов, СССР-эй МВТ-гэй Зүүн ба Центральна Европын Оронуудай Управлениин Таһагай Начальник М. К. Артемьев, СССР-эй МИД-эй Протокольно Таһагые Даагшын Орлогшо П. А. Бушуев угтаба.

Худалдаа наймаанай ба Промышленностиин Министр г-н С. Туомиоя түрүүтэйгээр Москва ерэһэн Финляндиин Худалдаа наймаанай Делегаци, посланник г-н К. Сундстрем түрүүтэйгээр Финляндиһаа СССР-тэ байгаа Миссиин гэшүүд, Москвада байхаар түлөөлэгдэһэн хэдэн Посольствонууд ба Миссинүүдэй толгойлогшонор г-н Урхо Кеккониие тэрэшэлэн угтаба.

СССР-һээ Финляндида байгаа Посланник Г. М. Савоненков Москва ерэлсэбэ.

Г-н Урхо Кеккониие угтаха үедэ хүндэтэ караул жагсаагдаһан ба Финляндиин болон СССР-эй гүрэнэй гимннүүд дуулагдаһан байна. Вокзал хадаа финляндска ба советскэ тугуудаар шэмэглэгдэнхэй байба.

Ленинградта г-н Урхо Кеккониие Ажалшадай Депутадуудай Ленинградска Городской Соведэй Түрүүлэгшэ А. А. Кузнецов, Ленинград городой Комендант генерал-майор В. К. Парамзин ба СССР-эй МИД-гэй Протокольно Таһагые Даагша Ф. Ф. Молочков угтаба. Ф. Ф. Молочков г-н Урхо Кеккониие Москва хүрэтэр үдэшэбэ.

Г-н Урхо Кекконенэй мэдүүлгэ

Москва ерээд г-н Урхо Кекконен вокзал дээрэ микрофоноор иимэ мэдүүлгэ хэбэ:

«Советскэ Союзай столица — Москвада минии ерэлгэ хадаа Финляндско-Советскэ худалдаа наймаанай хэлсээе баталалгатай — финнүүд бидэнэртэ тон шухала событитай холбоотой байна.

Би Москвада хоёр жэлэй урда тээ ерээ һэм, хани барисаан, хани харилсаан ба харилсан туһалалсалгын үндэһэ һууринуудые табиһан Договор Финлянди ба Советскэ Союзай хоорондо тиихэдэ баталагдаһан байгаа. Удаан болзорой, тон ехэ хэмжээтэй худалдаа наймаанай хэлсээе баталхаар мүнөө ерэхэ арга боломжые абаһандаа үнэн сэдьхэлһээ баярланаб. Энэ хадаа хани барисаа ба хани харилсаан тухай Договорые практическаар бэелүүлгэ болоно, энээндэ бүхы финскэ арад баярлана. Энэ хэлсээн хадаа агуу ехэ Советскэ Союзай ба тэрэнэй хойто хүршэ—Финляндиин хоорондо хэтэ мүнхын һайн һайхан эб найрамдалые ба хоорондын хани барисаае бэхижүүлэг лэ, энээн тушаа Генералиссимус Сталин 1948 оной апрелиин 7-до хани барисаан тухай Договорые баталха үедэ хэлэһэн үгэ соогоо финнүүд бидэнэртэ дурасхаалта, үнэтэ ба сэсэн үгэнүүдые зорюулһан бэлэй».

Столицын шэнэ барилгануудта гранит ба мрамор хэрэглэгдэнэ

Столицын гайхамшагта һайхан барилгануудта — ууҗам үндэр байшангууд ба метрогой шэнэ станцинуудта хэрэгтэй гранит болон мрамор манай ороной элдэб олон газарнуудта олдоно. Гоёолтын энэ үнэтэ шулуун мраморна заводуудта ехээр асарагдаа.

«Комсомольская» станци хадаа Москвада эгээн һайхан ба ехэ станцинуудай нэгэниинь болохо юм. Тэрэниие уран гоёор шэмэглэхын тула узбекскэ ягаан мрамор ба украинска улаан гранит асарагдаа. Саб сагаахан уральска, гэрэлтэмэ ягаахан грузинска мраморнууд ба украинска хара лабрадорые метрогой «Ботанический сад», «Новослободская» ба «Красная Пресня» станцинуудые шэмэглэхэ ябадалда хэрэглэхэ байна.

СССР-эй Верховно Соведэй сессиин хүндэлэлдэ

Түмэрзамайхидай эршэтэ ажал

СССР-эй Верховно Соведэй сессиин хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн агууехэ Эхэ орон доторнай үргэн далайсатайгаар дэлгэржэ, ехэнүүд амжалтануудые асарба. Предприяти бүхэнэй коллектив энэ алдарта үдэрые ажалай амжалтаар угтахын тула бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлмэрилөө.

Улан-Удэ станциин паровозно депогой хүдэлмэришэд ба машинистнууд майн урда тээхи мүрысөөе үргэлжэлүүлэн сессиин хүндэлэлэй мүрысөөндэ улам эдэбхитэйгээр оролсоо һэн. Хүн бүхэн стахановска вахтада жагсаа.

Депогой подъёмочно цехын паровоз заһабарилагшад мастер Кочкиной хүтэлбэри доро түргэн методээр паровозуудые заһабарилаа. Тиигэжэ, эдэнэр даалгабариһаа гадуур нэгэ паровоз эрхим һайн шанартайгаар заһабарилба.

Эндэ Москвагай солото стахановка Лидия Корабельниковагай үнэтэ үүсхэл халуунаар дэмжэгдэнхэй. Кузнечнэ цехын түмэршэ дархашуул 1500 килограмм дабтамал түмэр, металл хайлуулагшад 200 килограмм зэд арбилба.

Слесарьнууд Сердюков, Разгуляев, Ромашёв гэгшэд стахановскаар ажаллажа, үйлэдбэриингөө бүтээсые халаан бүхэндэ 290—312 процент хүрэтэр дээшэлүүлээ.

Машинист Громовой бригада үндэр бүтээсэтэ ажалаараа алдаршанхай. Май һара соо 9 тонно шахуу нүүрһэ арбилжа, тэрээгээрээ табан поезднуудые замдань ябуулаа.

Энэ депогой түмэрзамайхид май һарын хүдэлмэриин дүнгөөр Зүүн-Сибириин түмэр зам дотор социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан туг гартаа абабад.

Стахановецуудай бэлэг

Улан-Удын ликёро-архиин заводой хүдэлмэришэд Эхэ оронойнгоо дээдэ органой сессиин хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ.

Социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлхын түлөө бригада бүхэн урда урдынхиһаа эршэмтэйгээр хүдэлмэрилөө. Тиин, архи ба улаан архи үйлэдбэрилхэ май һарынгаа түсэбые 112 процент дүүргээ. Сессиин нээгдэхэ июниин 12-ой үдэрэй дүтэлхэ бүри хүдэлмэришэн бүхэн бүхы хүсэл зоригоо нормоёо үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ зорюулаа.

Мүнөө хахад һарынгаа даалгабарие 5 хоногоор уридшалан дүүргэхэ зуураа, аяар 1800 литр архи түсэбһөө гадуур гаргаба.

Тус заводой солото стахановец Ирина Гавриловагай хүтэлбэрилдэг эрхим шанарай бригада халаанайнгаа нормые хододоо 120—140 процент дүүргэнэ.

—Бидэнэр хахад жэлэйнгээ даалгабарие болзорһоонь урид дүүргэбэбди. Энэмнай СССР-эй Верховно Соведэй сессиин нээгдэхэ үдэртэ манай бригадын ажалай бэлэг мүн болоно,—гэжэ тус бригадын стахановка нүхэр Собова мэдүүлнэ.

Цым. Цыдыпов.

Шэн зоригтойгоор ажаллана

Манай республикын уһанзамайхид ССР Союзай Верховно Соведэй үглөөдэр нээгдэхэеэ байгаа сессиие стахановскаар хүдэлмэрилжэ угтаба.

Стахановска вахтада жагсахаһаа урид, пароход бүхэнэй команданууд ашаа шэрэхэ түсэбүүдээ уридшалан дүүргээ ба горючи болон бусад материалнуудые ехээр арбилха гэһэн уялгануудые абаа бэлэй.

Мүрысөөнэй халуун үе соо командануудай ажал үдэрһөө үдэртэ улам эршэдээ. Пароходуудай техническэ скорость эрид дээшэлүүлэгдэһэн байна.

«Валерий Чкалов» пароходой команда ашаа шэрэхэ май һарынгаа даалгабарие 153 процент, июниин түрүүшын 8 үдэр соо хахад һарынгаа түсэб дүүргэбэ. Энэ хадаа тус командын эбтэй эмхитэй ажалай үрые харуулна.

Мүн «Маяковский» пароходой комсомольско залуушуулай команда сессиин нээгдэхэ үдэртэ бэлэг болгон ашаа шэрэлгээ үнгэрэгшэ һарада 100 холо гаран процент дүүргээ. Мүнөө Селенгинскэ управлениин пароходууд республикынгаа урда аймагуудта горючи болон бусад ашаануудые шэрэхэ хүдэлмэриин гөө темпые улам шангадхажа байна.

А. Коротаева.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

„Комсомольская правда“ газетые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха тухай

Советскэ залуушуулые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ тушаа ехэ ба үрэтэ хүдэлмэри хэһэнэйнь түлөө, ороной арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба саашадань хүгжөөхэ дайнай хойто тээхи түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ залуушуулые эдэбхитэйгээр элсүүлэн хабаадуулһанайнь түлөө, 25 жэлэйнь ойтой дашарамдуулан, «Комсомольская правда» газетые **Ажалай Улаан Тугай** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Н. ШВЕРНИК.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль. 1950 оной июниин 9.

Модо урадхуулгаяа болзорһоо урид дүүргэбэ

Итанцын леспромхозой (директорынь нүхэр Вставский) хүдэлмэришэд модо урадхуулгые һайн бэлэдхэлтэйгээр эхилээ һэн.

Модо урадхуулга дээрэ тус леспромхозой партийна организаци ниитэ-политическэ хүдэлмэриие үндэр хэмжээндэ ябуулна. Тиин, модо урадхуулагшадай дунда социалистическэ мүрысөө үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлжэ шадаа.

Леспромхозой кадрова хүдэлмэришэд колхознигууд-сезоннигуудтай хамта хүдэлмэрилжэ, июниин 3-да Итанца гол дээгүүр модо урадхуулгаяа 12 үдэрөөр уридшалан дүүргэбэ. Эндэ модо урадхуулгада бэлэдхэлэй һайнаар үнгэргэгдэһэн ба хүдэлмэриин эмхидхэлэй зүбөөр табигдаһан дээрэһээ иимэ амжалта туйлагдаба.

К. Григорьев.

Агитбригада колхозуудта

Бабушкин городой культурын байшангай агитбригада шефтээ абаһан Кабанскын аймагай колхозуудаар ябажа ерэбэ. Тэдэнэр Чкаловай ба Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозуудай полевой стануудта «Ерээдүй саг тухай үльгэр» гэһэн зүжэг харуулһан ба «ниитын зөөридэ ба ажалда советскэ хүнүүдэй социалистическэ ёһоор хандалга тухай» гэһэн темээр лекци уншаһан байна.

Колхознигууд агитбригадын табиһан концертые ехэ һонирхон хараһанайнгаа удаа тэдэнэртэ баясхалан хүргэбэ.

Д. Обухов.

Эд хэрэглэгшэдэй конференци

Һаяхан Бурмонторгын Кяхтадахи отделениин № 64 магазинда эд хэрэглэгшэдэй конференци болобо.

Тус магазиниие даагша нүхэр Зуева эд бараанай эрьесын түсэбэй дүүргэлтэ ба магазинай хүдэлмэри тухай асуудалнуудаар элидхэл хэлэбэ.

Элидхэл тушаа олон хүн үгэ хэлээ. Тэдэнэр тус магазинай хүдэлмэриин дутуу дундануудые эрид шангаар шүүмжэлбэ. Мүн тэдэнэр магазинай хүдэлмэриие улам һайжаруулхын зорилгоор олон һанамжануудые оруулбад.

В. Чиркина.

Габьяата багшын эрхим хүдэлмэри

Хэжэнгын дунда һургуулида ажаллажа байгаа РСФСР-эй габьяата багша Жана Цыденовна Дугарова хадаа жэл бүри эрхим һайн үрэ дүнгүүдые туйлана. Тэрэнэй һурагшад бултадаа удаадахи класста ородог байна. 1949—50 оной һуралсалай жэлдэ нүхэр Дугарова 1-дэхи класста ном заагаа. Тэрэнэй 32 һурагшад бүгэдөөрэн «5», «4» гэһэн сэгнэлтэнүүдтэйгээр 1-дэхи классаа дүүргэһэн байна.

Жана Цыденовна угаа баян дүй дүршэлтэй юм. Тиимэһээ өөрынгөө заажа байһан классай һурагшадые һайнаар һургахаһаа гадна, мүн залуу багшанарта методическа туһаламжа хододоо үзүүлдэг. Нүхэр Дугарова общественнэ хүдэлмэри, илангаяа һурагшадай түрэлхидэй дунда агитаци һайнаар ябуулдаг юм.

Н. Намсараев.

Түрүү техникэ модо бэлэдхэл дээрэ

Дайнай һүүлдэ манай социалистическэ промышленность улам ехээр хүгжөөгдэжэ, Эхэ орондоо хүсэтэ машинануудые элбэгээр үгэнэ.

Республикын ой модоной промышленность һүүлэй үедэ элдэб янзын машинануудые олоор абажа байна. Жэшээлхэдэ, тус трест май ба июнь һаранууд соо «ТЛ—3» маркын трелевочно лебедконуудые, «ПЭС—40» маркын электростанцинуудые ба бусад хүсэтэ машинануудые абаһан байна. Тэрэшэлэн манай республикада «СУТА-1» гэжэ маркын универсальна тракторна агрегат анха түрүүшынхеэ ерэбэ. Энэ трактор гол, горхонуудые гүнзэгы болгохо, газар малталгын элдэб хүндэ хүдэлмэринүүдые дүүргэдэг байха юм.

Жэмэстэ садтай болобо

Мичуринска түрүү наукын үндэһэ һуури дээрэ манай республикын колхозууд жэмэстэ модо тарилгые үргэнөөр эрхилжэ байна.

Энэ хабар Тарбагатайн аймагай «Искра» колхоз зэлэгэнэ, вишни, яблока, гэхэ мэтэ жэмэстэ мододые тарижа, өөһэдын садтай болобо.

Г. Емельянова.

Эрхим адуушадта дипломууд барюулагдаба

Хориин аймагай Соведэй гүйсэдком БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй даалгабаряар 194[illegible] ондо адуу мори үсхэбэрилгөө эрхим амжалтануудые туйлаһан адуушадта дипломууд ба 1000-1000 түхэригэй шангуудые барюулба.

59 гүүдһээ 59 унага абажа хоролтогүйгөөр ондо оруулһан «Путь Сталина» колхозой адуушан Буда Жамбалов, 68 гүүдһээ 65 унага абаһан, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой адуушан Цыды[illegible] Пайбалкуев, 36 гүүдһээ 32 унага абаһан Кировэй нэрэмжэтэ колхозой адуушан Баясхалан Муха[illegible]ров гэгшэд шанда хүртэбэ. Тэрэшэлэн Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыбикжапов диплом ба 1000 түхэригэ[illegible] шан абаһан байна.

Б. Намжилон.

Футболистнарай уулзалга

Кабанск тосхондо Бабушкин городой ба Кабанскын футбольна командануудай уулзалга болобо. Уулзалга хадаа Бабушкин городой командын илалтаар, 4 : 3 тоотойгоор дүүрэһэн байна. Һаяадаа эдэ хоёр командануудай уулзалга Бабушкин городто баһа дахин болохонь.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Дүн гаргалгын занятинуудые һайнаар үнгэргэхэ

Манай республикын партийна организацинуудай кружогууд ба политһургуулинууд һуралсалайнгаа жэлые дүүргэжэ байна. Кружогууд ба политһургуулинуудта үнгэргэгдэжэ байгаа, хойшо хойшодоо үнгэргэгдэхэ ёһотой дүн гаргалгын занятинууд болбол һуралсалай жэлэй түгэсхэлэйнь шата мүн болоно.

Эдэ занятинууд болбол жэлэй турша соо һуралсагшадай оложо абаһан эрдэм мэдэрэлээ ухаан бодолоо, толгойдоо бүхөөр, мартагдахагүйгөөр хадахадань туһална, һуралсагша бүхэнэй һуралсалдаа ямар амжалтануудые туйлаһыень тодорхойлходо, ерэхэ жэлдэ — һуралсалай шэнэ жэлдэ хэн коммунистын хаана һуралсахые тодорхойлходо туһална.

Дүн гаргалгын занятинуудай тиимэ ехэ удхашанартай байһан тулада тэдээндэ эргээнһээ, һайнаар бэлэдхэхэ шухала. Дүн гаргалгын занятинуудта һайнаар бэлэдхэлэй жэшээе Улан-Удэ городой партийна организацинууд харуулна. Жэшээлхэдэ, ВКП(б)-гэй Пригороднэ райкомой пропаганда ба агитацин талар тон үнэтэ үүсхэл гаргаһан байна. Ушарынь, райкомой аппарадай ба штатна бэшэ эрхим пропагандистнууд мүнөө үедэ обзорно лекцинүүдые уншана.

Эдэ лекцинүүдэй удхашанарынь айхабтар ехэ, юуб гэхэдэ, тус лекцинүүдые дуулаад, үзэһэн зүйлөө дабтаад байхадаа, дүн гаргалгын заняти дээрэ коммунистнууд бүгэдөөрөө үгэ хэлэхэ, заняти идейнэ дээдэ хэмжээндэ, эдэбхитэйгээр үнгэргэхэ ушартай.

Дабталга гээшэ мүнөө үедэ юунһээшье, үлүү, юунһээшье үнэтэй болоод байна. Хаана үзэһэн материалаа дабтажа үзөөб, хаана дүн гаргалгын занятинуудта зохихо бэлэдхэл ябуулааб, тэндэ һуралсагшад һайнаар асуудалнуудта харюусана, ехэ юумэ ойлгоһоноо харуулна. Харин, уридшалан хаана бэлэдхэл хэгдэнэгүйб.— тэндэ һуралсагшад тон хангалтагүйгөөр асуудалнуудта харюусана. Энээндэ жэшээ болгон Сэлэнгын аймагай центртэхи үдэшын партийна һургуулиие абажа үзэе. Тус һургуулида дүн гаргалгын заняти болоходо һуралсагшадынь «ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курсын» 1 ба 2-дохи бүлэгүүдээр һайнаар, эмхитэйгээр харюусаһан аад лэ, харин үлэмжэ хүндэ бүлэгүүд — 3 ба 4-дэхи бүлэгүүд болоходо оройдоо харюу үгэжэ шадаагүй, дуугай һуулдаһан байнад.

Иимэ аягүй байдалда орохогүйн тула айкомой партийна кабинет хадаа ядахын сагта эгээн түбэгтэй асуудалаар — 4-дэхи бүлэгэй философско разделээр дабтажа, нэмэжэ лекцинүүдые эмхидхэхэ ёһотой байһан аад, тэрээндэ анхаралаа табяагүй. Тиимэһээ олонхи һурагшад хангалтагүйгөөр харюусаһан байна.

Дүн гаргалгын занятинуудые үнгэргэлгын методикодо анхаралаа тон ехээр хандуулха шухала. Дүн гаргалгын занятиин гол зорилгонь үзэһэн материалнуудаа дабтажа, һайнаар, батаар ойлгуулха ябадал байна. Энэ зорилгоһоо үндэһэлэн тэдэ занятинуудай методикые зохёон табиха зэргэтэй.

Партиин Центральна Комитет болбол дүн гаргалгын занятинуудые удха түгэсөөр, жэшээтэ һайнаар үнгэргэлгэдэ тусгаар анхаралаа табина, тус **занятинуудые дэлгэрэнгы хөөрэлдөөнүүдэй методээр үнгэргэхые** һайшаан дурадхана.

Гадна тус занятинуудые экзамен тушаажа байһан шэнгеэр үнгэргэхэ бэшэ, харин коммунистнуудай эшэлтэ гайхалтагүйгөөр, сүлөөтэй забдагайгаар, даруу намдуугаар асуудалнуудта харюусаха — тиимэ зохид эрхэ байдал байгуулха шухала.

Дүн гаргалгын занятинууд дээрэ харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые: географическа картанууд ба глобусууд, диаграммануудба альбомууд, фотомонтажнууд ба нэмэлтэ литература, мүн бэшэ бэшэ шухала зүйлнүүд үргэнөөр хэрэглэгдэхэ ёһотой.

«Марксистско-ленинскэ теориие шудалһан парти лэ, — гэжэ нүхэр Сталин хэлэнэ, — этигэлтэй найдамтайгаар урагшаа дабшажа, хүдэлмэришэн ангиие урагшань хүтэлэн ябажа шадаха байна».

Ажалшадай бодото вожагууд болоходонь, марксизм-ленинизмые гүнзэгыгөөр шудалхадань, партийна ба партийнабэшэ большевигүүдтэ *партийна* һуралсал, тэрээнэй тоодо дүн гаргалгын занятинууд ехэ туһа үзүүлхэ байна бшуу. Тиимэһээ тус занятинуудта һайнаар бэлэдхэхэ ба тэдээниие жэшээтээр үнгэргэхэ гээшэ — парторганизацинуудай хойшолуулагдашагүй зорилго мүн.

Д. Лобсанов.

Хайша хэрэгээр хэблэгдэдэг газетэ

Манай большевистскэ хэблэл болбол ниитэ-политическэ ба идейнэ хэмжээе дээшэлүүлгэдэ асари ехэ туһа хүргэхэ ёһотой юм. Гэбэшье, Кяхтын аймагай «Знамя Ленина» гэжэ газетэ большевистскэ партиин энэ эрилтые хүсэд дүүргэжэ шаданагүй. Бурят-монгол хэлэн дээрэ алдуутайгаар ба хайша хэрэгээр бэшэһэн статьянууд тус газетэдэ толилогдоһоор байна: Жэшээнь, № 41-дэхи майн 5-най номерто «Дүлэтэ үгөөрөө амжалтада уряална» гэһэн нүхэр Будаевай статья 20 шахуу үзэгүүдэй алдуутайгаар гараа. Мүн бусадшье номернуудынь морфологическа ба синтаксическа алдуунуудтай байха юм. Тус газетын редакциин нимэ харюусалгагүй һалан хүдэлмэринь бурят-монгол хэлэнэй шэнэ грамматикые шудалалгада туһа хүргэнэгүй, тойбо татана.

М. Банаев.

Гүрэнэй бюджедые эрхимээр дүүргэһэнэй түлөө

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба профсоюзуудай областной совет болбол 1950 оной нэгэдэхи кварталда бюджэдые эрхимээр дүүргэхын түлөө республикын аймагуудай ба городуудай социалистическэ мүрысөөнэй дүн гаргаба.

Заиграйн аймаг мүнгэн зөөри элсүүлгын нэгэдэхи кварталай түсэбые бүхы түлбэринүүдээр үлүүлэн дүүргэһэн байна. Тус аймаг нэгэдэхи кварталда бюджедэй доходой түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө финансова органуудай республиканска социалистическэ мүрысөө үүсхэһэн байгаа. Аймагай нөөсэлгын кассанууд мүнгэ нөөсэлгые 346 процентээр ургуулһан, мүнгэ нөөсэлгэшэдэй тоое 229 хүнөөр олошоруулһан байна.

Тэрэшэлэн Хойто-Байгалай ба Прибайкальска аймагууд нэгэдэхи кварталай мүнгэ элсүүлгын түсэбые гүйсэдхөө.

БМАССР-эй *Министрнүүдэй* Совет ба облпрофсовет болбол Заиграйн аймагые социалистическэ мүрысөөндэ илаһанда тоолоод, тэрээндэ дамжуулгын Улаан туг барюулба. Мүрысөөндэ шалгарһан финансова хүдэлмэрилэгшэдыень шангахын тула тус аймагта 7000 түхэриг шан үгтэбэ.

Хоёрдохи шан —5000 түхэриг Хойто-Байгалай аймагта, гурбадахи шан —3000 түхэриг Прибайкальска аймагта барюулагдаха болобо.

ТАСС-эй мэдүүлгэ

СССР-тэ байһан японско сэрэгэй пленнэйхидэй тоо тушаа американска болон японско хуулита **кругуудай олон удаа дабтагдаһан мэдүүлгэнүүдтэй ба гадаадын** хар**хис хэблэлдэ** янза **бүриин** худал **мэдээсэлнүүдэй таа**раагдаһантай **дашарамдуулан, ТАСС** иигэжэ мэдүүлхээр түлөөлэгдэбэ:

Плендэ абтаһан японско армиин 594 мянган солдадууд ба офицернүүдэй ниитэ тооһоо 1949 оной майн 1 хүрэтэр 418.166 хүниинь Япони руу бусаагдаа, тиихэдээ **дайнай ябуулгануудай райондо сэхэ сүлөөлэгдэһэн 70.880 хүн** энэ тоодо оруулагдаагүй, тиин бусаагдангүйгөөр Советскэ Союзда үлэһэн хүнүүдэй тоо 1949 оной майн 1-дэ 95 *мянган хүн байба* гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй репатриациин хэрэгүүдые эрхилхэ Түлөөлэгшын Управлениин 1949 оной майн 20-ной мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэн юм.

«Японско сэрэгэй пленнэйхидые Советскэ Союзһаа репатриацилгын дүүрэһэн тухай» ТАСС-эй 1950 оной апрелиин 22-ой мэдээсэл соо, сэрэгэй гэмтэ ябуулгануудые хэһэнэй түлөө сүүдлэгдэһэн ба мүрдэгдэжэ байгаа сэрэгэй 1487 пленнэйхид, эмнүүлһэнэй һүүлээр репатриацилагдаха сэрэгэй 9 пленнэйхид, мүн хитад арадта эсэргүү ехэ хүндэ гэмтэ **хэрэгүүдые хэһэн** сэрэгэй **971 пленнэйхидһээ гадна,** 1949 оной майн 1 хүрэтэр Советскэ Союзай **территори дээрэ үлэһэн японско** сэрэгэй **95 мянган пленнэйхидые** репатриа**цилга** дүүрээ **гэжэ хуулита** ёһоор **соносх**огдоһон **байгаа. Хи**тад арадт**а эсэргүү** хүндэ гэмтэ хэрэгүүдые **хэһэн** сэрэгэй 971 пленнэйхид Хитадай **Арадай** Республикын **Арадай** Центральна Правительствын мэдэлдэ үгтэхэ юм **гэжэ тэрэшэлэн сонос**хогдоһон байгаа. Тиигэхэ зуураа ТАСС-эй мэдээсэл **соо, СССР-һ**ээ японско сэрэгэй **пленнэйхидые ре**патриацилга бүри мүһэн дүүрээ **гэжэ заагдаһан** байна.

Хуулита эдэ мэдүүлгэнүүдтэ харуулагдаһан тодорхой мэдээнүүдэй байбашье, СССР-эй территори дээрэ японско сэрэгэй олонтоото пленнэйхид үлэһэн хэбэртэй мэдээнүүд Америкын Холбоото Штадуудта ба Японидо тараагдана.

Гадаадын кругуудай дурсагдаһан мэдээсэлнүүд хадаа Советскэ Союз тушаа хорото хардалгын шэнжэ шанартай ба Японие экономическаар ба политическээр боогоолшолхо ябадалда шэглүүлэгдэһэн США-гэй политикаһаа японско арадай анхаралые зайсуулха зорилготой байна гэжэ мэдүүлхээр ТАСС түлөөлэгдэбэ.

Жолио-Кюриие үмөөрэн хамгаалга

Бидэнэр, советскэ эрдэмтэд, профессор Фредерик Жолио-Кюриие французска засагаархидай хашан мүрдэлгэдэ эсэргүү, наукын талаар өөрынгөө элитэ габьяануудаар алдаршаһан ба атомна ядрогой физикые шудалха хэрэгтэ шэнэ замуудые нээһэн эрдэмтэ тушаа дура гутамаар муухай ябуулга хэһэндэ эсэргүү буруушаалай уур сухалта голосоо нэгэдүүлнэбди.

Өөрынгөө сэхэ ба тон эдэбхитэй хабаадалгатайгаар бии болгоһон наукын талаар шэнжэлэлгын хүдэлмэреэ элитэ эрдэмтын саашадаа үргэлжэлүүлхэ аргa боломжые хаһаһан ябадал хадаа бүхы түрүү наукые доромжолго болоно.

Шэнэ дайн үүдхэгшэдтэ эсэргүү тэмсэжэ байһанайнгаа түлөө Жолио-Кюри өөрынгөө Эхэ орон дотор мүрдэгдэнэ. Хүн зониие олоорнь усадхаха ябадалда бэшэ, харин *амгалан* зорилгонуудта атомна энергиие ашаглаха гэжэ дурадхаһанаараа Жолио-Кюри Советскэ Союзай ажалшадай дунда хүндэтэй боложо, алдаршаһан байна. Атомна энергиин талаар верховно комиссарай тушаалһаа Жолио-Кюриие гаргалга хадаа Францын правительство шэнэ дай бэлэдхэхэ замда газаа тээһээ түлхигдэн ороо гэжэ тон тодорхойгоор харуулна.

Бидэнэр, мүн бүхы советскэ эрдэмтэд, сүлөөдэ дуратай Францын гайхамшагта хүбүүниие гүнзэгыгөөр хүндэлдэг байһанаа гэршэлнэбди, наукын шэн зоригто ажал-ябуулагшада, эб найрамдалай түлөө шалгарһан тэмсэлшэдэ дүлэтэ баяр хүргэнэбди.

СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин президент, академик
Н. Н. Аничков.

СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин орлогшо-президент
И. П. Разенков.

СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин орлогшо-президент
И. В. Давыдовский.

СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин орлогшо-президент **П. А. Куприянов.**

СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин академик-секретарь **С. А. Саркисов.**

СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин клиническэ медицинын Отделениин академик-секретарь **А. Л. Мясников.**

СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин медико-биологическа наукануудай Отделениин академик-секретарь **М. Е. Северин.**

СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин гигиенын, микробиологиин ба эпидемиологиин Отделениин академик-секретарь **Ф. Г. Кротков.**

СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин президиумэй гэшүүн академик **А. И. Абрикосов.**

СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин президиумэй гэшүүн **Н. О. Озерецкий.**

СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин президиумэй гэшүүн
П. К. Анохин.

СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин бодото гэшүүн
Г. Н. Сперанский.

СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин бодото гэшүүн **М. С. Вовси.**

СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин гэшүүн-корреспондент **Б. Б. Огнев.**

СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин гэшүүн-корреспондент
Н. В. Коновалов.

Пропагандистнуудай зүблөөн

Һаяхан Железнодорожно районой парторганизацинуудай кружогуудай ба политһургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн болобо. Зүблөөн дээрэ райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Попов элидхэл хэбэ. Тэрэ хадаа партийна гэгээрэлэй һуралсалай жэлые дүүргэхэ тушаа, дүн гаргалгын занятинуудые хайшан гэжэ үнгэргэхэ тухай тогтожо хэлэбэ.

Мүн дүн гаргалгын занятинуудые үнгэргэхэ тухай методическа асуудалнуудые кружогуудай ба политһургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд хэлсэбэ.

С. Черненко.

Обзорно лекцинүүд уншагдана

Пригороднэ районой парторганизацинуудай политһургуулинууд ба кружогуудта июниин 16-һаа эхилэн дүн гаргалгын занятинууд үнгэргэгдэхэеэ байна. Эгээ түрүүшын заняти мебельнэ фабрика дээрэ үнгэргэгдэхэ юм.

Районой партийна организацинууд эдэ занятинуудта һайнаар бэлэдхэнэ. Мүнөө бүхы кружогуудта ба политһургуулинуудта жэлэй турша соо үзэһэн материалнуудаа дабтан үзэлгэ ябажа байна. Энээнэй тулада ВКП(б)-гэй райкомой пропаганда ба агитациин таһагай үүсхэлээр обзорно лекцинүүд уншагдана. Эдэ лекцинүүдые бэлэдхэл ехэтэй пропагандистнууд уншана. «ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курсын» I ба II бүлэгүүдээр нүхэд Лобыгин ба *Вологова, III, IV ба V* темэнүүдээр — нүхэр Колода, VI ба VII темэнүүдээр — нүхэр Хогоева, И. В. Сталинай хуряангы биографяар нүхэр Лебедев уншанад. Диалектическэ ба историческа материализмаар ВКП(б)-гэй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Маслов лекцинүүдые уншана.

Партийна хронико

Мухаршэбэрэй аймагай Сутайн сомоной эхин партийна ба комсомольско организацинууд хабарай тарилга дээрэ агитационно-ниитын хүдэлмэриие һайнаар ябуулна. Тус колхоздо тракторна хоёр отрядууд (Хонхолойн МТС-һээ) ажаллана. Эдэ отрядуудта агитаторнууд нүхэд Д. Батуев, Д. Бадмацыренов, Ш. Ракшиев ба Д. Базаржапова гэгшэд хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр механизаторнуудай дунда газетэнүүдые уншана, элдэб темэнүүдээр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ, мүн «Дайшалхы хуудаһануудые» ба ханын газетэнүүдые гаргадаг юм.

Д. Жанаев.

* * *

Ториин аймагай «Заветы Ильича» колхозой комсомольско организациин секретарь нүхэр Ж. Ванкеев колхознигуудай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулдаг.

Бригадын полевой стан дээрэ колхознигууд газетэнүүд ба номуудые уншадаг юм. Тэдээнэй политическэ гэгээрэлдэ нүхэр Ванкеев туһалдаг ба тарилгые дары дүүргэхэ хэрэгтэ зоригжуулдаг байха юм.

Б. Дымбрылов.

Түсэбөө дүүргэбэ

Зэдын аймагай Дэрэстэйн сомоной «Социализм» колхоз малажалые хүгжөөхэ 1950 онойнгоо түсэб дүүргэбэ. Эбэртэ бодо мал, адуу мори ба хони, ямаа үсхэхэ даалгабари гүйсэдхэгдөө. Тус колхоз малажалые хүгжөөлгөөр аймаг соогоо түрүүлжэ ябана.

Д. Чимитов.

РСДРП-гэй V съезд

1907 оной майда Лондондо партиин V съезд болоһон байна. Съезд болбол партида хүндэ хүшэр байһан үедэ суглараа һэн. Тэрэ үедэ революци доошоо орожо байгаа. 1905 оной революциие дарахадань хаанта засагта баруун-европейскэ империалистнууд туһалаа. Хаанта засаг хадаа хүдэлмэришэд ба таряашадые хюдалаг шуһата хюдалгаяа дэлгэрүүлбэ. Хаанта засагай эльгээһэн карательна отрядууд бүхы орон дотор зоргоороо аашалжа байгаа. Меньшевигүүд өөрынгөө зүбшөөрэгшэ тактикаар хүдэлмэришэн ангиие хахалан һандараажа, революциие һаатуулжа байгаа һэн. Энэ хадаа ородой түрүүшын революциин диилдэһэн, шалтагаанай нэгэниинь байһан юм. Меньшевигүүд болбол буржуазно-демократическа революцида пролетариадай эзэлхэ хүтэлбэрилхы үүргэдэ эсэргүүгээр, хүдэлмэришэд ба таряашадай хоорондохи союзда эсэргүүгээр тэмсэдэг һэн. Меньшевигүүд болбол буржуазно-демократическа революцида хүтэлбэрилэгшэнь буржуази байха, парти болбол буржуазна партитай — кадедүүдтэй эбсэлгэ хэхэ, гүрэнэй думада кадедүүдтэ туһалха ёһотой гэжэ баталдаг һэн. Энэ үедэ меньшевигүүд хадаа хүдэлмэришэнэй легальнабэшэ партиие усадхахын тула «хүдэлмэришэнэй съезд» хэхэ тухай асуудал табяжа эхилбэ. РСДРП-гэй ЦК-дэ меньшевигүүд олонхинь байгаа, тиимэһээ тус ЦК болбол революциин үедэ бодото революционно тактикаа бэелүүлхэдэнь большевигүүдтэ һаад тойбо хэдэг һэн.

Тиимэ ушар байдал тохёолдоод байхада партийна съезд хэхэ тон шухала хэрэгтэй болоод байгаа. Тиин большевигүүдэй оролдоһоной ашаар съезд сугларһан байна.

Большевигүүд болбол партиин V съезд дээрэ меньшевигүүдые эрид шангаар элишэлэн сохиһон, меньшевигүүдэй жэжэбуржуазна үг шэнжые элирүүлэн харуулһан байна. Өөрынгөө хойноһоо полягууд ба латышнуудые хүтэлэн ябаһан дээрэһээ, большевигүүд съезд дээрэ тогтууритай ехэнхинь болоһон байгаа. Энэ съезд дээрэ Троцкий өөрынгөө тусхай центристскэ гү, тайлбарилан хэлэхэдэ хахадменьшевистскэ группахаиие эблэлдүүлжэ бии болгохые оролдоһон болобошье, хойноһоонь хэншье дахабагүй.

Съезд болбол партиие хахаралгада асараагүй, харин партиие улам ниитаар жагсаагаа, революционно социал-демократиин туг доро единэ бүхэроссийска парти болгон бүхы Россин түрүү хүдэлмэришэдые бодото дээрэнь нэгэдүүлээ гэжэ нүхэр Сталин «Делегадай тэмдэглэлнүүд» гэһэн статья соогоо бэшэнэ.

Энэ съезд дээрэхи тэмсэлэй гол асуудалнуудайнь нэгэн хадаа буржуазна партинуудта ямар хандалгатай байха тухай асуудал байба. Энэ асуудалаар большевигүүд съезд дээрэ гүйсэд бүрин илалта туйлаһан байха юм. Съезд болбол большевигүүдэй политикые һайшаагаад, бүхы черносотенно, монархическа, контрреволюционно партинуудта, мүн либеральна буржуазин партида (кадедүүдтэ) эсэргүүгээр хайра гамгүй шанга **тэмсэл ябуулха, кадедүүдэй партиин хуурмаг «демократизмые» элирүүлэн бута сохихо ба таряашанай хүдэлөөе толгойлхо** гэһэн либеральна буржуазин һэдэлгэнүүдтэй тэмсэхэ гэжэ шиидхэбэри абаһан байна.

Социалистнуудбди гэжэ народническо гү, али трудовой гэжэ нэрлэгдэдэг партинуудай (арадай социалистнуудай, трудовой группын, эсернүүдэй) бэеэ далдалдаг ябадалые уудалан элишэлхыень съезд партиин гэшүүдһээ эриһэн байгаа. Мүн хамта съезд болбол эдэ партинууд тиихэ үедэ демократическа партинууд байһан ба город болон деревниин жэжэ буржуазин интересүүдые харадаг байһан дээрэһээнь хаанта засагые ба кадетскэ буржуазие эсэргүүсэн ниитэ ба нэгэн доро түрин хабшахын тула эдэ партинуудтай зарим нэгэн хэлсээ хэжэ боломоор гэһэн байгаа.

Бүхы контрреволюционно, дайсан харша партинууд тушаа большевигүүдэй абаһан зүб, бодото революционно тактическа лини, тэдэ партинуудые ба меньшевигүүдые большевигүүдэй элишэлэн сохилго хадаа пролетариадай түүхэтэ илалта туйлаха хэрэгтэ онсо ехэ удхашанартай байба.

Большевизм *болбол* ёһотой пролетаринуудай тактика гээшэ, меньшевизм хадаа пролетариадай хахадбуржуазна этэгээдүүдэй тактика гээшэ гэжэ нүхэр Сталин «Делегадай тэмдэглэлнүүд» соогоо харуулна. Меньшевигүүдэй оппортунизмые, кадедүүдтэй тэдэнэй эбсэлгын политикые элишэлэн сохихо зуураа, Ленин, Сталин болбол Россидахи буржуазно-демократическа революциин вождинь имагтал пролетариат мүн, тэрээнэй найдамтай союзнигынь— революционно таряашад юм гэжэ заадаг һэн.

Партиин V съезд хадаа революционно социал-демократиин илалтануудай дүн гаргаа, ородой түрүүшын революцида большевигүүдэй политическэ хараа шугамай зүб байһаниие гэршэлээ, большевигүүдэй тактикые абаа, меньшевигүүдые большевигүүдэй илаһан илалтые батадхаа.

Большевигүүдэй политическэ хараа шугамынь, демократическа революцида пролетариадай эзэлхэ хүтэлбэрилхы үүргэ тухай хараа шугамынь эгээл зүб байба. Большевистскэ партиин, ленинско-сталинска политическэ энэ хараа шугамынь ородой хоёрдохи революциин үедэ (1917 оной февральска революци) хаанта засагые ородой пролетариадай илаһан илалтада асарһан ба илалта түгэс социалистическэ революцида тэрэнэй түргөөр ургажа орохо ябадал хангаһан байна.

Энэ съездын үшөө болоодүйдэ, меньшевигүүд «хүдэлмэришэнэй съезд» гэдэгые зарлаха гэһэн дурадхалтайгаар үгэ хэлэдэг байгаа. Меньшевигүүд болбол социал-демокрадуудайшье, эсернүүдэйшье, анархистнуудайшье хабаадалсахаар, тиимэ съезд зарлахые оролдоһон байна. Энэ «хүдэлмэришэнэй» съезд гэдэгынь нэгэ тиимэ «партийнабэшэ партиие» гү, үгышье һаа— программагүй «үргэн» жэжэбуржуазна хүдэлмэришэнэй парти гү, нэгэ тиимэ юумые байгуулха һэдэлгэтэй байгаа. Росси дотор пролетарска парти үгы, харин имагтал жэжэбуржуазна интеллигенциин организаци бии юм, тэрэ организациие хүдэлмэришэнэй съездын ашаар партяар һэлгэхэ хэрэгтэй гэжэ меньшевигүүд V съезд дээрэ мэдүүлһэн байна. Социал-демократическа хүдэлмэришэнэй партиие усадхаха ба хүдэлмэришэн ангиин түрүү отрядые жэжэбуржуазна олониитэ соо тараан хайлуулха гэһэн меньшевигүүдэй тэрэ тоншье хорото муухай һэдэлгые Ленин элишэлэн сохиһон байна. Партиин V съезд болбол «хүдэлмэришэнэй съездын» меньшевистскэ лозунгые эрид шангаар буруушаан шүүмжэлһэн юм.

Ленин, Сталинай хүтэлбэреэр большевигүүд болбол мүн профсоюзууд тухай асуудалаар меньшевигүүдые гүйсэд бүрин илаа һэн. Меньшевигүүд хадаа профсоюзуудай «хабаагүй байдалые» хамгаалхые һэдээ гэхэ гү, профсоюзуудта партиин хүтэлбэрилхы үүргые эсэргүүсэн бодоо һэн. Энэ хадаа партида аюултай ба хоротой меньшевигүүдэй тактическа хараануудай нэгэниинь байгаа. Партиин V съезд хадаа меньшевигүүдэй дурадхалые абангүй хаяад, профсоюзууд тухай большевистскэ резолюци абаһан юм. Парти болбол профсоюзуудые *идейнэ ба политическэ талаар* хүтэлбэрилхэ ёһотой гэжэ резолюци соонь заагдаһан байна.

Съездын энэ шиидхэбэри болбол партиин ажал-ябуулгада, илангаяа реакциин үедэ, ехэ удхашанартай байгаа. Реакциин үедэ парти хадаа гүнзэгы подпольедо орохо баатай болоһон ба легальна организацинууд дотор, тэдэнэй тоодо профсоюзууд дотор партиин хэхэ хүдэлмэри *большевигүүдтэ* шухала удхашанартай байһан юм.

РСДРП-гэй ЦК-дэ һунгаһан һунгалтануудта большевигүүд мүн лэ илалта туйлаһан байна. Меньшевигүүдтэ орходоо олон большевигүүд ЦК-дэ һунгагдаа һэн.

Партиин V съезд хадаа хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ большевигүүдэй томохон илалта олоһониие тэмдэглэнэ. Зүгөөр, большевигүүд һанаагаа амараагүй, *тэниглэн һуужа байгаагүй.* Үрдамнай меньшевигүүдтэ эсэргүү хэхэ тэмсэл үшөөл байна гэжэ большевигүүд мэдэжэ байгаа.

Хаанта засагай хархис шэрүүн оршон байдалда большевигүүд болбол Ленин — Сталинай хүтэлбэри доро V съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө эршэтэ шанга хүдэлмэри хэһэн байна.

Партиин V съезд болбол буржуазна бүхы партинуудта эсэргүүсэн шиидхэхы тэмсэл хэхые *большевигүүдтэ заажа үгэһэн ба* бэеэ даанхай марксистска парти болон, шэнэ түхэлэй парти болон большевигүүдэй бүридэхэдэнь шухала удхашанартай байгаа.

V съездын большевистскэ шиидхэбэринүүд хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй саашадаа хүгжэхэ ябадалда зорюулагдаһан байна. Ленин — Сталинай ударидалга доро большевигүүдэй парти болбол V съездһээ хойшо 10 жэл үнгэрөөд байхада Россин хүдэлмэришэн *ангиие* агууехэ түүхэтэ илалтануудта асараа һэн.

V съездын шиидхэбэринүүд айхабтар ехэ уласхоорондын удхашанартай байһан ба байнашье. Энэ съезд дээрэ большевигүүдэй илаһан илалта хадаа уласхоорондын оппортунизмые, II Интернационалай бүхы социал эбсэгшэдые элишэлһэн шанга сохилто хэһэн байна.

РСДРП-гэй V съездын большевистскэ шиидхэбэринүүд, меньшевигүүдтэ ба бусад дайсадта эсэргүү большевигүүдэй эрид шанга тэмсэл хадаа баруунай социалистнуудта эсэргүү тэмсэлдэнь хилын саадахи компартинуудта жэшээ болоно.

П. Бартанов.

УРГАСЫН ХОЙНОҺОО ҺАЙН ХАРУУҺА ХЭХЭ ХЭРЭГТЭЙ

Тарянай ургасын хойноһоо харууһалга һайнаар хэхэ ябадал хадаа орооһото культурануудай ургасые дээшэлүүлхын түлөө бэелүүлэгдэдэг агротехническэ шухала хэмжээнүүдэй нэгэн болоно. Тарилгын хойноһоо харууһалха иимэ хүдэлмэринүүдые хаһа болзортонь, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэй.

ТАРЯАНАЙ УРГАЖА БАЙХАДА БОРНОЙЛГО

Тарянай ургажа байха үедэ борнойлгые илангаяа хүндэ ба хүнгэншэг хүрьһэтэй гэхэ гү, али дарсагар хальһатай болошодог газарта хэхэ ёһотой. Борнойлгые бороогой ороһоной һүүлээр, һайтар норгогдоһон газар дээрэ хэхэдэ һайн. Дарсагар хальһатай болодоггүй, хүнгэн хүрьһэн дээрэ, мүн тэрэшэлэн норгогдоогүй хуурай газарта борнойлго хэхэнь үлүү юм.

Борнойлго хэхын тула зэр зэмсэг зүбөөр шэлэн олохо шухала. Хүндэ, түмэр борной хэрэглэжэ ябашье болохогүй. Иимэ борной хадаа олон зүлгэнүүдые хобхолон хаядаг, гэмтээдэг, тиимэһээ ургасын хэмжээ доошолдог байна. Тарянай ургажа байха үедэ борнойлхын тула түмэр хүнгэн гү, али модон борной хэрэглэдэг юм. Иимэ борнойнууд хүндэ ба һайтар норгогдоһон хүрьһэн дээрэ хэрэглэдэг. Тиихэдэ хүнгэншэг гү, али хүсэд норгогдоогүй хүрьһэн хүнгэн зэбсэгээр, ехэнхидээ морин тармуураар борнойлогдохо зэргэтэй. Тармуурай шүдэнүүд ургасые гэмтээдэггүй.

Тарянай ургажа байха үедэ борнойлхын тулада борнойлгын болзорые зүбөөр шэлэн олохо гээшэ угаа ехэ удхашанартай. Энээниие шэлэн олохо зуураа газарай хүрьһэнэй нигта гү, али бэшые, ургасын хүгжэлтые ба үрһэнэй ямар гүнзэгыдэ таригдаһаниие хараадаа абаха шухала. Дарсагар хүрьһэтэй болошодог газарта борнойлгые ургасын үндэһэлжэ эхилхэ үедэ хэхэ ёһотой. Энэ үедэ газарай хүрьһэн нигтаржа үрдиһэн, ургаса үндэһэлжэ эхилһэн байдаг, тиимэһээ борнойлгые һайнаар тэсэдэг юм. Тиихэдэ хүндэ газарта ургасын хүсэд үндэһэлхын урда тээ гү, али гурбан набшатай болоод байхадань, бороогой һайтар ороһоной һүүлээр борнойлго хэхэ ёһотой. Тэрэшэлэн, үрһые гүнзэгыгөөр тариһан газарта ургасын мүн лэ гурбан набшатай болоходонь борнойлхо хэрэгтэй. Үрһые гүйхэнөөр тариһан газарта ургасые болнойлжо болохогүй.

Рядуудые хүндэлөөшэнь борнойлго хэхэ, борнойгоо тарялан дээрэ бэшэ, харин захадань гаргажа эрьюулхэ ёһотой юм. Гадна, борнойн һэнжэлзэжэ, ургасые гэмтээхэгүйн тулада построомхонуудыень нэгэ бага уташагаар хэхэ хэрэгтэй.

НЭМЭЛТЭ ТЭЖЭЭЛ ҮГЭХЭ ТУХАЙ

Ургасын хойноһоо харууһалгын нэгэн шухала хэмжээ ябуулгань нэмэлтэ тэжээл үгэлгэ болоно. Тарянай ургасада нэмэлтэ тэжээл үгэһэн колхозууд ороoһото культурануудай ургасын хэмжээе га бүридэ арбаад центнерээр дээшэлүүлдэг байна. Тарянай үндэр ургаса хуряадаг хүдөө ажахын гүрүүшүүл нэмэлтэ тэжээл олон удаа үгэдэг — түрүүн тарянай зүлгын бултайхада, удаань үндэһэлгын ба шэлбэдээ гарахын үедэ гэхэ мэтэ. Ургасада түрүүшын нэмэлтэ тэжээл — азотно үтэгжүүлгээр, хоёрдохёо — азотно, фосфорно ба калийна, удаадахи — гансал фосфорно ба калийна үтэгжүүлгэнүүдээр үгэхэ ёһотой. Калийна ба фосфорно үтэгжүүлгэнүүд тарянай һайнаар үрэжэхэ ба нэнгэхэгүй ябадал хангадаг гээшэ.

Нэмэлтэ тэжээл үгэхын тула нютагай үтэгжүүлгэнүүдһээ — үжөөгдэһэн наг шэбхэ, шэбхын шүүһэн, фекалий, адуунай ба шубуунай аргал, үнэһэн ба бусад, минеральна үтэгжүүлгэнүүдһээ — аммиачна селитрэ, сульфат аммоний, суперфосфат ба калийна дабһан гэхэ мэтэ хэрэглэгдэхэ байна. Дээрэ дурсагдагша үтэгжүүлгэнүүдые хуурайгаар гү, али нойтоор хэрэглэхэдэ болохо.

Үтэгжүүлгэнүүдые хуурайгаар хэрэглэхын тулада тэдэниие хатаажа ба удаань порошок болоторынь үйрүүлжэ, тусхай энээндэ тааруулагдаһан сеялкээр гү, али гараараа жэгдээр тараан сасадаг юм. Тэрээниие сасаһанай һүүлээр хүнгэн борнойгоор борнойлжо, хүрьһэндэ оруулбал һайн. Үйрүүлэгдэһэн үтэгжүүлгын жэгдээр сасагдахын тула тэрэниие шоройтой холихо (үтэгжүүлгын нэгэ хубиие гурбан хуби шоройдохо) шухала. Хуурай үтэгжүүлгэнүүдые хахад үдэрһөө хойшо, шүүдэрэй хатаһан хойно сасаха хэрэгтэй. Хэрбээ шүүдэрэй гү, али бороогой ороһоной һүүлээр шүүдэрэйнь хүсэд хатаагүй байхада үтэгжүүлгые сасаа һаа, тэрэ болбол ургасада няалдажа, тэрэниие гэмтээжэ (галдажа) болохо байна бшуу.

Хуурай үтэгжүүлгэнүүдээр нэмэлтэ тэжээл үгэхэ нормонууд гектар бүридэ иимэ: шубуунай аргал —3—5 центнер, үнэһэн—4—5 центнер, аммиачна селитрэ—70—100 килограмм, суперфосфат —1—1,5 центнер, калийна дабһан —50—75 килограмм гэхэ мэтэ. Үтэгжүүлгые нойтоор оруулхын тулада: шубуунай аргал 10—15, шэбхын шүүһэ ба фекалий —4—5 дахин ехэ уһанда холихо хэрэгтэй. Тэрэшэлэн минеральна үтэгжүүлгые: аммиачна селитрые мүн тэрэ хэмжээнэй уһанда, калийна дабһа 3 дахин ехэ уһанда, суперфосфат 2 дахин ехэ уһанда холихо ёһотой юм.

Нойтоң үтэгжүүлгые сасахын тула юрын бочко хэрэглэхэдэ болохо. Тэрэниие нэгэ голтой тэрэгэ дээрэ бухэлөөд, кран доронь тэргын мөөрэнүүдэй хоорондохи забһарай хэмжээтэйгээр ута корыта зохёохо, тэрэнь 25 газараар (1 сантиметр диаметртэйгээр) нухэтэй байха ёһотой юм. Үтэгжүүлгын хахахагүйн тулада тэдэ нухэнүүдые халуун түмэрөөр хайража жэгдэлхэ хэрэгтэй. Гектар бүридэ 10—11 тонно үтэгжүүлгын раствор сасагдаха ёһотой.

БОГ БУРТАГ ҮБҺЭ ТҮҮЛГЭ

Бог буртаг үбһэн хадаа культурна ургасын хэрэглэхэ шииг нойтые, тэжээл ба гэрэлые буляадаг, тиигэжэ ургасынь хэмжээе доошолуулдаг тон хорото ногоонууд гээшэ. Тэрэнһээ гадна, ургасын дайсад хорхой сохонуудые суглуулдаг ба ургасые комбайнаар болон бусад машинануудаар хуряахада ехэхэн түбэг ушаруулдаг байна. Эгээл тиимэһээ бог буртаг үбһэнтэй һайнаар тэмсэһэн газарта ургасын хэмжээ 2 дахинаар дээшэлдэг.

Бог буртаг үбһэнүүдтэй тэмсэл хадаа хожомдолгые тэсэдэггүй, сезонно хүдэлмэри мүн. Тэрээнтэй тэмсэлые буртаг үбһэнэй ургаһан дары эхилхэ хэрэгтэй. Энэ шухала хүдэлмэридэ колхозууд баһурагшад бүгэдөөрөө гараха зорилготой.

Түрүү колхозууд буртаг үбһэнэй ургаһанһаа дулдыдажа, тэрэниие 2—3 удаа, эсэслэн үгы хэгдэхэ хүрэтэрнь түүдэг байна. Үрһэнэй участогой тарилгые буртаг үбһэнһөө илангаяа анхаралтайгаар сэбэрлэхэ ёһотой. Ороoһото культурануудай тарилгые түрүүн ургасын үндэһэлжэ байхадань, хоёрдохёо шэлбэдээ гарахын урда тээ буртаг үбһэнһөө сэбэрлэхэ ёһотой юм. Тэрэшэлэн, буртаг үбһэнүүдые бии болгодог полиин захын ба забһарай газарай буртаг үбһэнүүдые зунай турша соо хоёр удаа сабшажа хаяха хэрэгтэй.

И. Кузьменок,
БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын главна агроном.

Үбһэ хуряалгада бэлэдхэл

Урдынгаа алдууе дабтана

Үнгэрэгшэ жэлдэ Баргажанай аймагай колхозууд үбһэ тэжээл абаха түсэбөө дүүргэнгүй, үбэлжэлгын үедэ үхэр малаа олоор турааһан, мүн хороoһон байгаа. Гэбэшье, аймагай колхозууд энэ жэлэй үбһэ хуряалгада тон хангалтагүйгөөр бэлэдхэжэ, урдынгаа алдууе дабтана.

Бүхы аймаг дотор абаад үзэхэдэ, оройдоо 43 сенокосилка, 45 морин тармуур заһабарилагдаһан байна. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 45 сенокосилка, 45 морин тармуур заһабарилха байһан аад, миил 5—5-е заһабарилаа. Мүн Уланай сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз үбһэ хуряалгын машинануудай заһабарилгые унжагайруулжа байна. Эндэ оройдоо нэгэ сенокосилка, 3 морин тармуур бэлэн болгогдоо.

Аймагай олохон колхозуудай нилээд ехэ талмайн ногоон гараар сабшагдаха юм. Теэд, гар хажуур, тармуур болон асануудые заһабарилха, мүн шэнээр хэхэ хэрэгтэ хэншье анхаралаа табинагүй. Гадна, эдэ хэрэгсэлнүүд тон хангалтагүйгөөр хадагалагдажа, эндэ тэндэ эбдэршоод хэбтэдэг. Тиимэһээ олон тоото гар зэмсэгүүд үгы боложо, колхозуудта хажуур, тармуур ехэ дутуу. Гэбэшье, эдэниие өөһэдөө үйлэдбэрилхэ, бии байгаашыень заһабарилха тушаа колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ямаршье хэмжээ абанагүй.

Аймагай хүдөө ажахын таһаг (даагшань нүхэр Максимов) үбһэ хуряалгада бэлэдхэлые нёдондоной хи шэнги хожомой ээлжээндэ таби табиһаар, энэ хүдэлмэриие шамдуулха тушаа колхозуудһаа эрилтэ хэдэггүй байһаар.

Д. Гыргенов.

Хооһон найдуулгань хэндэ хэрэгтэйб

Ниитын адуу малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха тухай Заиграйн зарим колхозууд сугдаан дээгүүрээ хэдэн удаа хэлсэһэн байна. Гэбэшье, тэрэнһээнь үрэ гаранагүй. Доодо-Курбын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ, мүн «Красный партизан», Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхозууд үбһэ хуряалгада бэлэдхэлые урдынхи мэтэ унжагай нобшоор ябуулжа байһаар. Эдэ колхозууд сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриин түсэбөө нёдондо таһалдуулаад, үбһэ ногоо багаар абаа һэн. Тэрэнэй шалтагаанаар, үхэр малынь үбэлдөө ехээр тураһан, мүн хороһон байха юм. Теэд, тэдэ колхозууд нёдондонойнгоо алдууһаа ямаршье тобшолол хэнгүй, сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриие хэрэгсээгээгүй байна.

Тус аймагай олон колхозууд үбһэ хуряалгын машина зэмсэгүүдэй заһабарилгые тон удаан темпээр ябуулна. Курбын МТС энэ жэлдэ 4100 гектар үбһэ сабшаха түсэбтэй. Энээниие саг соонь дүүргэхэ аргатайбди гэжэ МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд хододоо найдуулдаг. Тиигэбэшье, үбһэ хуряалгын машина зэмсэгүүдэй заһабариие мүнөө хүрэтэр эхилээдүй. Мүн үбһэ сабшалгада ябаха агрегадуудшье бүридхэгдөөгүй байха юм.

Д. Баданов.

Харгы барилгын һарые эмхитэйгээр үнгэргэхэ

Сталинска табанжэлнүүд соо Бурят-Монголой республикын экономико туйлай ехээр урган хүгжөө. Тиихэтэй хамта колхозууд, совхозууд ба промышленна предприятинуудай автомобильна парк нилээд үргэдэжэ, республикын бүхы харгынуудаар ашаа шэрэлгэ ехэ болоо. Илангаяа хүдөө ажахын продуктнуудые шэрэлгэ ехэдэһэн байна. Гэбэшье, республикын аймагуудта харгын ажахые хүгжөөлгэ арадай ажахын бусад һалбаринуудай хүгжэлтэһөө гээгдэжэ ябаха юм.

Харгы гаргалга, барилга ба заһабарилга, хүүргэ табилга, харгы хүндэлэн уһанай урдаха труба хэлгые түргэнөөр шиидхэлгэ зайлашагүй шухала зорилго болоно. 1949 ондо республикын олонхи колхозууд харгы заһабарилгаар правительствын тогтооһон даалгабариие амжалтатайгаар дүүргээ.

Гэхэтэй хамта, харгы барилгын удхашанарые тоохогүй, тэрээндэ эмхигүйгөөр хабаадаһан ябадал нёдондо жэлдэ үзэгдэһэн байна. Энэ хадаа Мухаршэбэрэй аймагай Сутайн сомоной Молотовой нэрэмжэтэ, Бичурын аймагай «Ким», Тарбагатайн аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ ба Хэжэнгын аймагай «Зургаанай зам» колхозуудта хабаадана. 1950 ондо иимэ ябадал, гарахагүй ёһотой.

Харгы барилгын гүрэнэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын зорилгоор, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет республика дотор байгша июниин 5-һаа июлиин 5 хүрэтэр харгы барилгын һара соносхохо гэһэн тогтоол батална.

Энэ һарын хугасаа соо 37 километр утатай шэнэ харгы дээрэ хайр элһэн адхагдаха, 34 километр утатай һайжаруулагдаһан грунтово харгы баригдаха, 622 погонно метр хүүргэ ба труба хэгдэхэ юм. Дурсагдаһан шэнэ барилгануудай хажуугаар 99 километр утатай һайжаруулагдаһан грунтово харгыда, 483 погонно метр хүүргэнүүд ба трубануудта капитальна заһабари хэгдэхэ байна. Харгы барилга эрхилхэ нэгэ һара соо 57080 кубометр хайр бэлэдхэгдэхэ юм.

Республика дотор харгы барилгаар хараалагдаһан энэ хүдэлмэриие дүүргэлгэдэ колхозуудһаа үдэр бүхэндэ 5410 хүдэлмэришэн ба 3984 унаа морид гаргагдаха байна.

Аймагуудай хүтэлбэрилхы органуудай болон колхозуудай зорилго хадаа харгы барилгын һарые эмхитэйгээр үнгэргэхын тула хүдэлмэриин хүсэ ба унаа мори, автотранспортые энэ хүдэлмэридэ олоор гаргаха ябадал болоно.

Б. Цыреторов,
БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи харгы замай Управлениин начальник.

Хэжэнгын аймаг модо урадхуулгые һаатуулна

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол майн 20 болотор сезонно хүдэлмэришэдые модо урадхуулгада сүм гаргахые аймсоведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалһан байгаа.

Байкало-Кударын аймсоведэй гүйсэдком урадхуулгада сезоннигуудые гаргаха даалгабаряа саг соонь дүүргэжэ, Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бодото дээрэнь дүүргээ. Мүн Бичурын, Түнхэнэй аймагуудай колхознигууд-сезоннигууд баһандаа шахуу участогуудтаа гаранхай. Тэдэнэр мүнөө модо урадхуулгаяа амжалтатайгаар ябуулжа байна.

Тиигэбэшье, июниин 1-нэй байдалаар, республика дотор колхознигууд-сезоннигуудай модо урадхуулгада гаралга хангалтагүй ябажа байна. Энэ хүдэлмэридэ гараха ёһотой хүнүүдэй 25 процентнь үшөө гараагүй байһаар. Энэ баримта хадаа зарим аймагуудай хүтэлбэрилэгшэдэй модо урадхуулгые саг болзор соонь дүүргэхэ хэрэгтэ багаар анхаралаа хандуулжа байһаниие гэршэлнэ. Илангаяа Хэжэнгын аймаг модо урадхуулгые хойшо татажа байна. Тус аймаг түсэбэйнгөө ёһоор модо урадхуулгада 190 сезоннигуудые эльгээхэ байгаа. Тэдэнэй 110-ниинь сезоной дүүрэтэр —октябриин 1 болотор, 80 хүниинь июлиин 1 болотор хүдэлмэрилхэ ёһотой. Теэд, Хэжэнгын аймсоведэй гүйсэдхэхэ комитет модо урадхуулгада июниин нэгэн хүрэтэр оройдоо 87 хүниие эльгээгээ.

Тэрэшэлэн, Кяхтын, Хориин, Яруунын, Баргажанай ба Курумканай аймагууд сезоннигуудые гаргаха түсэбүүдээ 41—65 процент хүргөөд лэ, һанаагаа амаршанхай.

Мүнөө Үдын бассейндэ модо урадхуулга эршэмтэйгээр ябуулагдажа байха аад, хүдэлмэришэдэй дутамаг дээрэһээ урадхуулга ехээр хойшо татагдажа байна. Хэжэнгын аймагай сезоннигуудай хүдэлмэрилжэ байһан участогта 22 километр газарта 30 гаран мянган кубометр модон газардашоо. Тиихэдэнь, тус аймагай хүтэлбэрилэгшэд ямаршье хэмжээ абанагүй. Аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Дашиев сезоннигуудаа модо урадхуулгада бултыень гаргахынгаа орондо, «Худан голой адаг хүрэтэр модо урадхуулаал һаа, саашаа манай хэрэг бэшэ» гэжэ мэдүүлээд, һанаа амархан һуужа байна.

Модо урадхуулгада сезонно хүдэлмэрищэдые гүйсэд дүүрэнээр гаргаха хэрэгтэ ёһотой анхарал хандуулагдаха саг тулаа.

Д. Очиржапов.

Агитбригада поли дээрэ

Хэжэнгын культурын байшангые даагша нүхэр Абламскиин үүсхэлээр уранһайханай самодеятельностиин кружок эмхидхэгдэһэн юм. Кружогой 5 комсомолецуудһаа бүридэһэн агитбригада Доодо-Худанай сомоной колхозуудаар ябажа, концертнүүдые харуулаа, мүн полевой стануудай агитпунктнуудые гоёоһон ба лозунгнуудые бэшэһэн байна. Тэдэнэй дунда РСФСР-эй габьяата артист нүхэр Ч. Генинов бии. Тэдэниие колхознигууд ехэ баясхалантайгаар угтана.

Луговод Дашиевай эдэбхи

Хэжэнгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой луговод Гарма Дашиев Худан голые хаажа, нилээд ехэ сабшалан уһалха арга олгобо. Энэ хабартаа нүхэр Дашиев 150 га газар уһалаа. Мүнөө энэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

Ц. Токтохоев.

Специалистын зүбшэл

Сенокосилкануудые бэлэдхэхэ ба ашаглаха тухай

Үбһэ сабшалгада сенокосилкануудые һайнаар бэлэдхэхэ ябадал хадаа үбһэ хуряалгын үедэ тэдэнэй һаадгүйгөөр хүдэлмэрилхэ, шатунууд ба хюрөөнүүдэйнь эбдэрхэгүйн ба бусад шалтагаануудай тохёолдохогүй арга боломжо олгодог байна.

Сенокосилкануудые заһабарилха зуураа, сегментнүүдые бүхөөр табалха ба һайтар хурсадаха хэрэгтэ анхаралаа илангаяа ехээр хандуулха, элэһэн ба хэлтэрһэн сегментнүүдые абажа хаяад, оронлонь шэнэнүүдые табиха хэрэгтэй. Хутагануудай сэхэ ба һарюуе контрольно плита дээрэ табижа шалгадаг ба сэхэлдэг юм. Контрольно плита ба сегментын үзүүр хоёрой хоорондохи забһар 0,10—0,25 миллиметр байха ёһотой.

Мүн тэрэшэлэн полотногой улын шүдэнүүдынь гажуу, һарюу ба ута богони бэшэ, мүн шүдэнүүдэйнь пластинанууд зүбөөр һуулгагдаһан байха зэргэтэй. Хоёр ооһор шүдэнүүдэй үзүүр ба үзүүр дээгүүр татажа, шүдэнүүдэй ута богониие шалгадаг юм.

Ходовой шестернатай мөөрэ голдоо һайнаар тааруулагдаһан байгаа һаа, косилкын хүнгэнөөр ябаха ба шэмээ багатайгаар хүдэлхэ арга боломжо олгодог. Ходовой мөөрэнүүдэй люфт 3—4 миллиметрһээ дээшэ байха ёһогүй. Хэрбээ люфтынь тэрээнһээ дээшэ байгаа һаа, корончато шайбануудые хэжэ, люфтгүй болгохо хэрэгтэй. Тиихэдэ коническа шестернануудай холбооe тааруулхын тула передаточна валигай баруун талаһаа шүрэб мушхаха юм.

Мүн тэрэшэлэн косилкын пружинанууудай татасые отвес шагтагалжа шалгаха, педальнууд ба регулировочно барюулнуудай хүдэлсые шалгаха ёһотой.

Сабшалгада гарахын урда тээ косилкын сабшалгын гүнзэгы шалгагдаха байна. Тиин сабшалгын гүнзэгы болбол полотногой улын башмагуудые үргэлгэ ба табилгаар тааруулагдаха юм.

Косилкын бүхы частьнууд, холбоонуудые, пружинанууд ба шестернануудые шалгаһанай һүүлээр косилкаяа һайтар тоһодохо хэрэгтэй. Удаань сабшуулжа байха зуураа 1—2 час болоод лэ кривошипна палецые ба хюрөөгэй головкые тоһододог юм.

Сенокосилкануудые ашаглаха зуураа техническэ һэргылэмжые наринаар сахиха хэрэгтэй. Сабшадаг аппарадые сэбэрлэхэдээ тэрэнэй ара таладань байжа, гараараа бэшэ, харин модоор гү, али алхын модон эшээр сэбэрлэхэ ёһотой юм. Тэрэшэлэн сабшалгын аппарадые бодхоохо ба табихадаа полотногой улын шүдэнүүдһээ барижа болохогүй, юундэб гэхэдэ, полотное хүдэлгэхэдэ хюрөөнь мүн лэ хүдэлдэг гээшэ. Гадна, косилкын хүдэлжэ ябахада механизмуудыень тааруулжа, шандааһа шүрэбүүдыень шангадхажа, тоһодожо ба бусад хүдэлмэринүүдые хэжэ болохогүй.

Үбһэ сабшалгада косилкануудые эрхимээр бэлэдхэлгэ ба тэрэниие техническэ һайнаар харууһалан ашаглалга хадаа машинануудай һаадгүй хүдэлхэ, мүн ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга боломжо болгоно.

Б. Византийский, инженер.

Аймагай газетэнүүдэй хуудаһануудһаа

Үбһэ хуряалга тухай бэшэнэ

Колхозно ба совхозно ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэб ба адуу мори хүгжөөхэ хоёр жэлэй түсэб гүйсэдхэхэ ябадалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха гээшэ тон шухала зорилго болоно. Тэжээлэй бата бэхи база байгуулгые ойрын саг соо туйлаха тушаа XVI областной партийна конференци республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда шухала эрилтэ табиһан байна.

«Сталинец» гэжэ Яруунын аймагай газетэ энэ оной июниин 1-нэй түрүү бэшэг дотороо үбһэ хуряалгада бэлэдхэл тухай бэшэбэ. Энэ хадаа тон саг соогоо табигдаһан асуудал болоно. Тус газетэ иигэжэ бэшэнэ:

«Малай үбэлжэлгын үнгэрэгшэ үбэлэй дутагдал хадаа маниие хатуугаар һургаха ёһотой. Фермэ бүхэндэ, колхоз бүхэндэ тэжээлэй бата бэхи база байгуулаагүй сагтаа малай тоо толгойе хүгжөөжэ ба тэрэнэй ашаг шэмые дээдэ хэмжээндэ үргэжэ болохогүй байна гэжэ мэдэхэ саг тулаа»,—гэбэ.

Үбһэ хуряалгада бэлэдхэлэй дутагдалые, мүн үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ байһан үнгэрэгшэ жэлэй алдуу дутуу ба мүн тэжээлэй культурануудые тарилгын муугаар дүүргэгдэжэ байһаниие тэмдэглэбэ. Тэрэшэлэн үбһэ хуряалгын зэр зэмсэгүүдые заһабарилагшадай дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ тушаа асуудалнуудые партийна, комсомольско ба советскэ организацинуудай урда табиһан байна.

Алдарта адуушан

«Унагадые түлжүүлдэг миниин дүй дүршэл» гэжэ Зэдын аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой адуушан Дабаевай выступлени «Стахановец» гэжэ тус аймагай газетэдэ толилогдоһон байна.

Аймагай алдарта адуушан нүхэр Дабаев адуугаа хайшан гэжэ харууһалдаг өөрынгөө түрүү дүй дүршэл тухай иигэжэ хөөрэнэ:

«Адууе манаанда ябуулан эдеэлүүлхэ гол үндэһэниинь хадаа бэлшээри болоно. Тиимэ дээрэһээ бэлшээриие зүбөөр шэлэлгэ ба хубаарилалга тон ехэ удхашанартай юм. Намда үгтэһэн бэлшээриие хэдэн участогта хубаарилан, адуугаа тэдэ участогуудта ээлжэлүүлэн бэлшээдэг байнаб. Мүн зунай аашма халуун үдэрнүүдтэ адуугаа 3—4 дахин уһалагшаб...»—гэжэ бэшэнэ.

Гадна үбэлэйнгөө бэлшээриие зунһаа хойшо алман нөөдэг тухайгаа хөөрэнэ:

«Үбэлэй үедэ адуунайнгаа саһан дороһоо хагда оложо идихын тула хадын хаяа ба энгэр, майлануудые шэлэн нөөдэг байнаб. Мүн гүүдэй унага хаяхагүйн тулада тэдэниие тусхай харууһалгада байлгагшаб»,

Тэрэшэлэн 1950 ондо социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо абаһан уялгаяа хэр зэргээр дүүргэжэ байһан тухайгаа иигэжэ хэлэнэ.

«1950 ондо 65 гүүнһээ 65 унага абаха уялгатай байгааб. Мүнөө уялгаяа дүүргэжэ байнаб. 54 унага абаад, үшөө 11 унага һаяар абахаар хүлеэнэб»

Гэхэтэй хамта абаһан түлнүүдээ гарзалуулангүй түлжүүлхэ, зунай адуулалгые һайнаар үнгэргэхэ ба 1951 ондо гүүн бүриһөө нэжээд унага абахын тула орооной кампаниие зүбөөр эмхидхэхэ уялгатай.

Мүрысөө үүсхэгшэ

Ургаса хуряалгада түргэнөөр, һайн шанартайгаар бэлэдхэхэ ябадал мүнөөдэрэй шухала зорилгонуудай нэгэн мүн. Мүнөөнһөө таряа хуряалгада бэлэдхээгүй һаа ургасые саг соонь, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряан абалгада һаад тойбо болохо байна. Ургаса хуряалгада бэлэдхэл тухай Баргажанай МТС-эй комбайнер нүхэр Очир Раднаев үнэтэ үүсхэл гаргаа.

«Миниин комбайнова агрегат хуряалгын үедэ хүдэлмэрилхэ талмайгаа хаража үзэбэ. Комбайнер хадаа тарянай хэзээ хуряагдаха ба тарилгын шанар болон таригдаһан талмайе, мүн тэрэнэй хэмжээе сүм мэдэхэ ёһотой»,—гэжэ нүхэр Раднаев «Курумканский колхозник» гэжэ аймагайнгаа газетэдэ бэшэнэ.

Нүхэр Раднаевай комбайнова агрегат ерэхэ намарһаа часай графигаар хүдэлмэрилжэ эхилхэ байна. Мүнөө часай график хэрэглэхэ арга хараалаад байха юм. Тэрэшэлэн үнэтэ сагаа дэмы хосороохогүйн тулада комбайнынгаа ябууд дунда таряа буулгалга эмхидхэгдэнэ. Энэ зорилгоор, 100-һаа доошо бэшэ тулам амһартанууд бэлэдхэгдэхэ байна. Мүн агрегадайнгаа ябадалдань горючи болон уһа тоһо юулхэ юм. Энээгээр горючи ехээр алмагдаха болоно.

Эдеэшэһэн таряа түүбэрилэн хадахадаа участогһаа участогта ошохо график наринаар сахигдаха байна. Мүнөө ямар тарянай хэдыдэ болбосоржо, хадагдахаар болохо сагынь багсаагданхай.

«...Энэ сезон соо 500 гектарһаа доошо бэшэ гү, али үдэр соо 12 гагай орондо 20 гектар хуряаха байнаб. Тэрээнһээ гадна, хүдэлмэриингөө табадахи үдэр бүхэндэ алмагдаһан горючяараа хүдэлмэрилхэб гэһэн уялга абанаб», — гэжэ нүхэр Раднаев мэдүүлнэ. Тэрэнэй комбайнань заһабарилагдажа дүүргэгдээд, шалгагданхай.

Түрүү комбайнерай энэ үнэтэ үүсхэлые хаа хаанагүй халан абажа бүгэдын шадабари болгохо шухала.

Оролдосотой ажалай аша үрэ

Бичурын аймагай «Улаан-Одон» колхозой (Еланай сомон) һүнэй-товарна фермэ малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй 1950 оной түсэбые эбэртэ бодо малаар майн 10-да дүүргээд, мүнөө түсэбһөө гадуур түлнүүдые абажа байна. Фермые даагша Доржо Юмов энэ ажалда 4 жэлдэ хүдэлмэрилжэ, мал үсхэбэрилгөөр дүй дуршэл ехэтэй болонхой.

Үнгэрэгшэ зун үбһэ тэжээлэй багаар бэлэдхэгдэһэн ушарһаа, үбэлэй адуулгые һайнаар, нэгэшье толгой мал хоролтогүйгөөр үнгэргэхэ гэһэн зорилго фермын малшадай урда табигдаһан байгаа. Тиин малшад оролдосотой һайнаар ажаллажа, малаа хабарай бөлшээридэ дунда шадалтайгаар, нэгэшье толгой мал хоролтогүйгөөр гаргажа шадаһан байгаа. Малшад-пастугууд Наминов Жамба, Биликов Бадма-Жана гэгшэд үбэлжэлгын үедэ малайнгаа адуулгые һайнаар эмхидхэһэн байха юм.

Мүнөө малшад түл абалгые һайнаар үнгэргөө. Тугалнуудынь нэгэшье хоролтогүйгөөр, тобир тарганаар түлжүүлэгдэжэ байдаг. Тугалайнь байра һаруул, сэбэр ба дулаан, үдэр бүри полынь угаагдадаг юм.

Һаалишад Биликова Самжа, Шадаева Янжима, Сандакова Дарицу гэгшэд 15 жэлэй турша соо малажал дээрэ хүдэлмэрилжэ, баян дуршэлтэй болонхой. Эдэнэр даажа абаһан 11—11 үнеэдэйнгээ 9—9-ые түрүүлээ. Үлэгшэ үнеэдынь ойрын үдэрнүүдтэ түрэхэ байна.

Гадна, жэлэй турша соо үнеэн бүриһөө 1000 литр һү һааха түсэбтэй аад, майн 1 болотор 300—350 литр һү һааһан байха юм.

Тэрэшэлэн, гүрэндөө дундаһаа дээшэ шадалтай, тарган малнуудые тушаахын тула шахажа таргалуулха малай гүүртэ эмхидхэгдээ.

Фермын малшад эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые ноябриин 7-до 110 процент дүүргэхэ, 100 үнеэдһээ 100 тугал абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ, бүхы үнеэдээ ороондо оруулха ба үнеэн бүриһөө 1000 литр һү һааха гэһэн уялга абанхай. Энэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө тус фермынхид эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

А. Сахарова,
Б. Сахияев.

Баргажанда спортивна хүдэлмэри мартагданхай

Зунай спортивна сезон үнинэй эхилэнхэй. Республикын городуудай ба олонхи аймагуудай физкультура ба спортын комитедүүд энэ шухала хэмжээ-ябуулгада һайнаар бэлэдхэжэ, зунай сезоние эмхитэйгээр угтаа. Гэбэшье, Баргажанай аймагта спортивна хүдэлмэри оройдоошье мартагдашанхай байна.

Физкультура ба спортын аймагай комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Горячих хүдэлмэрилэгшэдтээ хамта һанаа амархан һууһаар зандаа. Хэтэрхэдээ тэдэнэр зунай спортивна сезон соо үнгэргэгдэхэ хэмжээ-ябуулгануудайнгаа түсэбые мүнөө болотор зохёогоогүй байха юм. Мүн эндэ үбэлэй сезон соо хэгдэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдшье гаргагдаагүй.

Ажалшадай дунда физкультура ба спортые дэлгэрүүлгэдэ спортивна талмайн шухала үүргэ ээлдэгынь элитэ. Теэд, Баргажанай аймцентртэ болон бүхы колхозуудтань *тиимэ талмай байгуулагдаадүй.*

Воскреснигүүдые эмхидхэжэ, спортивна талмайнуудые бии болгохо арга боломжонууд байха юм. Гэбэшье, нэрлэгдэгшэ комитет энэ хэрэгые эмхидхэжэ шаданагүй. Мүн спортивна хэмжээ-ябуулганuудта хэрэглэгдэхэ гүрэнэй мүнгэн зөөри буруугаар гаргашалагдана. Аймцентртэшье, колхозуудааршье спортдо дуратай залуушуул тон олон. Спортивна мүрысөөнүүдые, кроссуудые ба бусад хэмжээ-ябуулгануудые эмхидхээһаа, угаа олон хүнүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсаха байгаа. Теэд, эндэ иимэ хэмжээ-ябуулганууд үнинэй мартагданхай.

ВЛКСМ-эй айком хадаа спортые хүгжөөлгэдэ мүнөө хүрэтэр хүтэлбэрилхы үүргээ ээлжэ шадаагүй байһаар. Тус айком олон тоото залуушуулай ба комсомолецуудай культурна эрилтые хангалгада тон халиргайгаар һаналаа табина.

Аймагай газетэ ажалшадай дунда физкультурна хүдэлөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхын тулада агитационно хүдэлмэри һулаар ябуулна.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура ба спортын комитет директивүүдые олоор гаргажархёод, тэрэнэйнгээ дүүргэлтые шалгадаг заншалгүй юм. Комитедэй түлөөлэгшэдынь Баргажанай аймагта тон үсөөн ерэдэг, теэд ерэхэдээ ёһо тэды заабари үгөөд лэ бусадаг.

Эдэ бүхы дутагдалнууд хадаа Баргажанай аймагта спортивна хүдэлмэриин мартагдажархиһание тодоор харуулна. Тус аймагта физкультурна хүдэлмэрие һайжаруулха бүхы арга боломжонууд гүйсэд бии гэжэ дахин дабтая. Физкультурна хүдэлөөндэ хабаадаха хүсэлэнтэй ба дуратай залуушуул Баргажанда олон.

А. Баргузинский.

„Б. М. Үнэндэ“ бэшэһэнэй һүүлээр

30 ном эльгээгдэбэ

Мухаршэбэрэй аймагай «Шэнэ байдал» колхоздо библиотекэгүй дээрэһээ колхознигууд политическэ ба уранһайханай номуудые уншаха аргагүй гэжэ манай газетэдэ бэшэгдээ һэн.

— Комсомолой айкомой үүсхэлээр уранзохёолой 30 номуудтай багахан библиотекэ эмхидхэгдэжэ, «Шэнэ-Байдал» колхоздо эльгээгдэбэ. Гадна колхозуудта ябаха нүүдэл библиотекэнүүд эмхидхэгдэхэнь,—гэжэ аймсоведэй гүйсэдкомой секретарь нүхэр А. Максимов мэдээсэнэ.

Шанга зэмэ тохогдобо

Прокурор Бурхиевай шүүмжэлэл хабшадаг тухай статья манай газетын энэ оной майн 21-нэй номерто толилогдоо һэн.

ВКП(б)-гэй Хэжэнгын айком тус статья тухай иигэжэ мэдээсэнэ: «Статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд бүрин тодорбо. Тус статья ВКП(б)-гэй айкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, нүхэр Бурхиевта партийна шанга зэмэ үгтэбэ. Мүн колхозой һү урилгэдэ ба үбһэ худалдалгада зэмэтэй байһан гушаалта нюурнуудта хэмжээ абахынь тула Сталинай нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациинь суглаан дээрэ энэ статья зүбшэн хэлсэгдэхэ байна».

Н. Терехин хүдэлмэриһөө гаргагдаа

Кяхтын аймцентрын культурын байшангай культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрие тон һулаар ябуулдаг ба нүүдэл библиотекэнүүдэйнь хүдэлмэрилдэггүй тухай манай газетын майн 19-нэй номерто бэшэгдэһэн байгаа.

—Культурын байшангай хүдэлмэрие муудхааһанай түлөө тэрэнэй директор байһан нүхэр Н. Терехин хүдэлмэриһөө гаргагдажа, харюусалгада хабаадуулагдаба. Нүүдэл библиотекэнүүдынь колхозуудта гаргагдаа, — гэжэ Кяхтын аймсоведэй гүйсэдкомой культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин таһагһаа манай редакцида мэдээсэбэ.

Осоровада выговор соносхогдоо

Врач Осорова тушаа «Б. М. Үнэндэ» толилогдоһон статьягаар хэмжээ абтаба. Хэжэнгын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Шулуновай мэдээсэһэнэй ёһоор врач нүхэр Осоровада хүдэлмэрээ муугаар табиһанайнь ба үбшэн зондо хэрзэгы шэрүүнээр хандадагайнь түлөө аймсоведэй гүйсэдкомой элүүрые хамгаалха таһагые даагша нүхэр Хилаевагай приказаар выговор соносхогдобо. Энэ приказтай Хэжэнгын аймагай бүхы медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд танилсуулагдаха юм.

И. В. Сталин тухай статьянуудай сборник Хитадта хэблэгдэбэ

ПЕКИН, июниин 8. (ТАСС). Синьхуа агентствын дамжуулһанай ёһоор, И. В. Сталин тухай статьянуудай сборник Пекиндэ хэблэгдээ. Сборнигой түрүүшын бүлэгтэнь Г. М. Маленковой, В. М. Молотовой, Л. П. Берияын, К. Е. Ворошиловай, А. И. Микоянай, Н. М. Шверникгэй статьянууд оробо. Хоёрдохи бүлэгтэнь Мао Цзе-дун, Чень Бо-да, Пальмиро Тольятти, Морис Торез, Гарри Поллит, Матиас Ракоши ба Болеслав Берутын статьянууд оруулагдаба.

Гурбадахи бүлэгтэ маршал Василевскиин, маршал Будённын, маршал Малиновскиин ба маршал Соколовскиин статьянууд толилогдобо.

Албаниин 500 мянган гражданинууд Стокгольмско уряада гар табяа

ТИРАНА, июниин 8. (ТАСС). Албанска телеграфна агентствын дамжуулһанай ёһоор, Стокгольмско уряада гар табигшадай тоонь таһаралтагүйгөөр ургажа байһан тухай мэдээнүүд тус ороной бүхы районуудһаа абтана. Мүнөө хүрэтэр Стокгольмско уряада 500 мянга шахуу хүн гар табяа.

Хитадай Арадай-сүлөөлэлгын армиин сэрэгүүд ба командирнууд Стокгольмско уряада гар табина

ШАНХАЙ, июниин 7. (ТАСС). «Цзефанжибао» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, нанкинска гарнизоной, Зүүн-хитадай сэрэгэй округой ба 3-дахи полевой армиин сэрэгүүл ба командирнууд эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй уряада гар табиха тухай мэдээсэлые халуунаар угтаба. Гүйсэд бэшэ мэдээнүүдэй ёһоор, 100 мянга шахуу сэрэгүүд ба командирнууд уряада гар табяа.

Шанхайска гарнизоной элдэб частьнуудай газетэнүүд Стокгольмско уряае угаа олоор хэблэжэ тарааба.

Францида Стокгольмско уряада 5 миллион хүн гар табяа

ПАРИЖ, июниин 5. (ТАСС). «Эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлшэд» гэжэ организациин национальна соведэй заседани Парижай дэргэдэхи Монтрейдэ болобо. Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй уряада тус ороной 59 департаментнуудта июниин 2 хүрэтэр 5 миллион гаран хүн гар табяа гэжэ заседани дээрэ абтаһан резолюци соо тэмдэглэгдэнэ.

Тяньцзиниин миллион хүнүүд Стокгольмско уряада гар табяа

ПЕКИН, июниин 8. (ТАСС). Синьхуа агентствын дамжуулһанай ёһоор, Тяньцзиниин миллион хүнүүд эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй Стокгольмско сессиин уряада гар табиба.

Румынска 10 миллион гражданинууд Стокгольмско уряада гар табяа

БУХАРЕСТ, июниин 6. (ТАСС). Эб найрамдал хамгаалха нютагай комитедүүдэй, элдэб янзын предприятинуудай, эмхи зургаануудай ба һуралсалай заведенинүүдэй 8 мянга гаран түлөөлэгшэд үсэгэлдэр үдэшэ Бухарестскэ зунай театртa сугларба. Эб найрамдал хамгаалха румынска саг үргэлжын комитедэй түрүүлэгшэ академик Константинеску-Яш хадаа эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй Стокгольмско сессиин уряада гар табилга Румынида дүүрээ гэжэ сугларгшадта мэдээсэбэ. Энэ уряада 10.048.670 хүн гар табяа гэжэ хэлэхэдэнь, сугларгшад үни удаагаар альга ташаба.

Эб найрамдал хамгаалха Бүхэдэлхэйн фонд байгуулга

ПАРИЖ, июниин 4 (ТАСС). Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессай Саг үргэлжын комитедэй бюро хадаа энэ оной июниин 1-дэ Лондондо дүүрэһэн сесси дээрэ хэдэ хэдэн шухала шиидхэбэринүүдые абаа.

Эб найрамдалые хамгаалха Бүхэдэлхэйн фондые байгуулха тухай шиидхэбэри нэгэн һаналаар абтаа. Энэ зорилгоор бюро хадаа мүнгэ зөөри суглуулха компание уласхоорондын масштаб дээрэ дэлгэрүүлхэ гэжэ тогтообо.

Маршаллизованно оронуудай лагерьта арсалдаанууд болоно

БЕРЛИН, июниин 4. (ТАСС). Гамбургска радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Лондондохи французска посол хадаа «Шуманай түсэб» тухай —Франциин ба Баруун Германиин нүүрһэнэй болон металлургическа промышленностие нэгэдүүлхэ тухай парижска хэлсээнүүдтэ хабаадахаһаа Англи арсаба гэжэ Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министерстводэ телефоноор мүнөө үдэшэ мэдээсэбэ. Энэ шиидхэбэринь английска кабинедэй онсо заседани дээрэ мүнөө үдэшэ абтаһан байгаа.

Испанида эб найрамдалай тала баригшадай голосые франкистска террор даража шадахагүй

ПАРИЖ, июниин 8. (ТАСС). Жэгшүүритэ муухай фашистска терророй боложо байбашье, Испанида Стокгольмско уряа улам бүри үргэнөөр тараан дэлгэрүүлэгдэжэ байна гэжэ испанска коммунистическэ «Мундо Обреро» газетэ бэшэнэ. «Галисиин арад зон энэ уряае бүрин дэмжэнэ, эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байгаа бүхы дэлхэйн арадуудай голосто өөрынгөө голосые нэгэдүүлнэ. Эб найрамдалай түлөө тэмсэл хадаа үхэлдэ эсэргүү тэмсэл, франкистска журамда эсэргүү, ажабайдалай түлөө тэмсэл мүн гэжэ арад зон мэдэнэ. Энэ хадаа сүлөөтэ ба зол жаргалта Испаниин түлөө, республикын түлөө, демократиин түлөө тэмсэл мүн гэжэ Галисиин арад зон мэдэнэ» гэжэ тус газетэ бэшэнэ.

Японидохи байдал

ПЕКИН, июниин 8. (ТАСС). Полицейскэ терророй боложо байбашье, 10 мянган хүнүүдэй хабаадалгатай митинг июниин 3-да Токиодо болоо гэжэ Синьхуа агентство дамжуулна. Митингые һаатуулан болюулха гэһэн правительствын һэдэлгэнь буруу һүрэбэ. Забастовко соносхоһон автомобильна промышленностиин хүдэлмэришэд митинг зарлаха газарые һэлгэжэ, Сиба паркда митинг түхеэрбэ. Тэндэ 10 мянган хүн суглараа. Национальна демократическа фронт байгуулха тушаа токийско бэлэдхэлэй комитедэй түлөөлэгшэ Накахара хадаа бүхы талын эбэй договорые түргэнөөр баталха ба эзэмдэлгын сэрэгүүдые дары гаргахые эриһэн хүдэлмэришэнэй 30 организацинуудай гар табяатай бэшэг зарлан уншаба.

Эбэй договор баталха тухай ба Япониин национальна бэеэ даанхай байдалые хангаха тухай эрилтэдэ зохихо харюуе Макартурай дары үгэхыень бэшэгэй авторнууд эринэ, мүн американска эзэмдэлгын засагаархидай антидемократическа ябуулгануудта эсэргүү буруушаал мэдүүлнэ. Митингдэ хабаадагшад хадаа майн 30-да болоһон митингын үедэ арестовалагдаһан, гэм хээгүй 8 патриодуудые сүлөөлхэ ба суглаанай сүлөөе эбдэһэн токийско полициин начальнигые тушаалһаань гаргаха эрилтэ табина.

«Промышленностьдахи кризисые усадхаха», «Дайн үгы болог лэ», «Иосидын кабинет үгы болог лэ» гэһэн лозунгнууд доро митингнүүд Нагоя, Мито ба Маебасида тэрэ үдэртэ боложо үнгэрөө.

Фельетон

Нэтэрһэн нэгэн

Бидэнэр нэгэ нилээд ехэ тушаалтай хүнэй ажабайдалай орой гансахан үдэрые харуулхамнай. Бэшэ үдэрнүүдынь бүхэли жэл соогоо үһэнай хоёр дуһал шэнги адлинууд юм. Тиихэдэ тэрэ хүнэй һүүлэй хэдэн жэлнүүд баһал нэгэ хэбээр хэблэгдэһэн шэнги байха.

* * *

Үглөөгүүр. Һэреэд, хамагай түрүүн бэеэрээ мэдэрһэн юумэнь — хатуу яндан пол. Һүүжэ ташаанинь шархирна. Толгойнь үбдэнэ. Нюдэндөө байһан хубалзын тухай няагаһануудые хобхолжо хаяад, хажуу тээшээ харахадань, зөөлэхэн оронь ээзгүй байна. Үндэгэд гээд, часыгаа хараба: 10 час болуутай ябана.

Гэнтэ бөөлжэһэниинь хүрэжэ эхилбэ. Тиихэдэнь хүл дээрээ бодохо гээд, тэнжээдүй тугалай туяганаһандал, тэн тан гээд, оронойгоо мухалай руу толгойгоо гударан унашана. Тиихэтэйншье хамта, таглаадһаа абтаһан шампанскадал хото сооһоонь согшошоһон бөөлжэһэн ходоро һүрэн гаршана.

Бөөлжэжэ байхынгаа хажуугаар, баруун гараараа үмдэнэйнгөө карман һуули һуулиһаар, нэгэ хоршиишоһон алюминиевэ фляга гаргана. Тэрэнэйнгээ амһараар ямар нэгэн шэнгэн юумые гүлхэр гүлхэр гэжэ байжа залгина. Тиигэжэ досоохиёо заһаад, угаа яаралтайгаар газаашаа гаража ошоно.

Уданшьегүй тэрэ хүн өөрынгөө ажалладаг кабинет соо орожо ерэнэ. Оро ороһоор үнөөхи фляагаяа гаргажа, баһа шэнгэн юумээ гудамхяад, «Бурлакова! Бурлакова!» гэжэ хашхарна.

—Зай, мүнөөдэр, нилээд һайнаар ажаллахаар шэнээтэйшье гээшэ хаб. Газаа талаһаа хүгшэрһэн бэе соомни сохилон хүлгэжэ байдаг залуухан зүрхэмни шиниингээ зөөлэхэнөөр эрхэлүүлхые хүлеэнхэйл даа,—гэһэн поэтическэ үгэнүүдые Бурлаковагай орожо ерэхэтэйнь сасуу урдаһаань эбдүүсэжэ байжа хэлэнэ.

—Юун гэнэ гээшэбта? Ойлгоногүйб,—гэжэ нилээд гайхантаһан Бурлакова асууна.

—Юун? Юун?.. Шамда дуралашооб гэнэб.

—Та, эсэгэдэмни адли аад, эшэнэгүй аал та?

—Инаг дуранда элдэб наһан булигдадаг юм...

—Та, эгээл яндан, эгээл яяр хүн гээшэт!

—Зай, шамтай би наймаа хэхэгүйб. Намда гараа һарбайнагши, али нюргаа үргэлөөд, ондоо тээгүүр ажал бэдэрнэгши?

Энэ үедэ үүдэ тоншоод, нэгэ хүн орожо ерэнэ. Фельетоноймнай герой тэрэ хүнэй урда һэхэрэн һуужа, иигэнэ:

—Нүхэр Ялевский, нүхэр Старцев, нүхэр Соболев ба нүхэр... бусад нүхэд...: һарынтнай салиние 100, 200, 300, 400, 500 түхэригүүдээр ехэ болгоо һэм. Юрэдөө, миниигээ фляагые таанадни дунда бү ябуулаарайгты...

Газааһаа баһа нэгэ хүн орожо ерэбэ. Тэрэ орогшо хүнэй үшөө хүсэдөөр богоһо алхаагүй ябатарынь, манай герой «Үгы, үгы! яба, яба» гэһээр үлдэжэрхинэ. Дары баһа нэгэ ондоо хүн ороно. «Үгы, үгы!» гэжэ героймнай хэлэхэтэйншье хамта тэрэ орожо ерэгшэ үгэгүйгөөр үмдэнэйнгөө карман худар заана.

—Оро, оро! Юун бэ?—гэжэ тал ондоо болон, зөөлэн хоолойгоор герой асууна.

—Танда манай кредит хубаагша эльгээгээ һэн,—гээд, үнөөхи хүн хахад литрые гаргажа стол дээрэнь табижархина.

— Аа, энэшни — жэгэндээрһэн үнеэнэй һүн байна. Хотодомнишье, толгойдомнишье һайн юм,—гэжэ героймнай хэлээд, хахадыень абажа кармандаа хэжэрхёод, иигэжэ асууна:

—Юун хэрэгтэйб?

— Мүнөөшье хэрэггүй даа. Үглөө хэрэгтэй болохо.

—Зай, зай, ерээрэй. Байза, үдын забһарлалга хэхэ саг болобо ха. Ябахам,—гээд манай герой кабинедһээ шамдуу гаража ошобо.

Энэ хүнэй ажалайнь үдэр иигээд лэ дүүрээ юм. Үлдэгшэ сагаа хубиингаа хэрэгтэ зорюулаа.

Героймнай—Николай Васильевич Бутаков гээшэ. Сэлэнгын аймагай финансова таһагые даагшаар ажаллана.

Мүнөө Бутаков кабинедһээ гараад Ново-Селенгинскэ чайнада оробо. Хэды ехэ юумэ тэрэ эдибэшье, хэды стакан архи уубашье, нэгэшье мүнгэ түлэбэгүй. Юуб гэхэдэ, үни хада айфогой счёдһоо чайнада мүнгэн оруулагдаһан байна. Хотоёо дүүргэжэ, үглөө болотор тэхэрилтэгүйгөөр эдижэ уужа эндэһээ гараад, Бутаков нэгэ мотоциклда һуужа, Галуута Нуурай рудоуправлени худар (Ялевский, Старцев, Соболев гэгшэд тээшэ) гүйлгэжэ ябашана. Энэ мотоциклые 1949 оной зун Ново-Селенгинскэ дунда һургуулида гэжэ һомологдоһон мүнгөөр өөртөө Бутаков абаа һэн. Эдэ мэтээр абаһан юумэнь олон байха.

* * *

«Бутаков хадаа нютагай бюджедһээ 13700 түхэриг мүнгэ кармандаа сэбэрээр хэжэрхиһэн хүн» гэжэ Сэлэнгын аймгүйсэдкомойхид, БМАССР-эй финансуудай Министерствынхид хөөрэлдэдэг. Теэд, ямар үдэрэй ерэхэдэ гэхэ гү, али ямар одо мүшэнэй огторгойдо харагдахада Бутаков тушаа хооһон хөөрэлдөөн гарахаяа болижо, хуулита тобшолол хэгдэхэ юм?

Г. Селенгинский,
Д. Гунзынов.

Харюусалгатай редактор
Д. Д. ЛУБСАНОВ.

МҮНӨӨДЭР УЛАН-УДЭДЭ

Гүрэнэй Бурят-Монголой Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрта —«Южной ночью» (үглөөнэй 11 часта), «Малиновкада болоһон түрэ» (үдэрэй 3 часта), «Баядера» (үдэшэ).

«Прогресс» кинотеатртa — «Залуу гварди» (үдэр), «Анна Сабо» (үдэшэ).

«Эрдэм» кинотеатртa — «Котовский» (үдэр), «Хүгжэмтэ түүхэ» (үдэшэ).

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства промышленности и транспорта—6-84; переводов—3-23 писем трудящихся и информации—6-84 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02317. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000